

Pla d'equipaments culturals de Tona

**Diputació
Barcelona**

**Ajuntament
de Tona**

© Diputació de Barcelona

Juliol de 2014

Edició i coordinació: Gabinet de Premsa i Comunicació de la Diputació de Barcelona

Impressió: Departament de Reproducció Gràfica de la Diputació de Barcelona

DL B 18116-2014

Pla d'equipaments culturals de Tona

Índex

Introducció	6
Metodologia	7
DIAGNOSI	8
Context demogràfic, sociològic i cultural	9
Territori i localització.....	9
Població	10
a) Evolució	10
b) Estructura de la població	11
c) Origen i nacionalitat	11
d) Situació econòmica	12
Cultura	13
a) Regidoria de Cultura de l'Ajuntament: els recursos	13
b) Activitat cultural	16
c) Les entitats	20
Anàlisi dels equipaments	21
Mapa dels equipaments	21
Situació i usos principals dels equipaments	22
Sala La Canal	22
Biblioteca Caterina Figueras	24
Can Licus	37
Sala del Centre Parroquial	39
Museu i Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses	30
Arxiu Municipal de Tona	32
Espais per entitats a l'edifici de l'ajuntament	34
Sala polivalent de Can Codina	35
Escola Municipal de Música	35
Can Sebastià	36
La Cuca Fera	37
Altres equipaments i espais amb usos relacionats amb la cultura	38
Situació atenent els estàndards de planificació	39
a) Biblioteca local estàndard i la Biblioteca Caterina Figueras de Tona	40
b) Centre cultural polivalent estàndard i els diferents equipaments de Tona	41

c) Espai escenicomusical bàsic i La Canal	43
d) Arxiu bàsic i Arxiu Municipal de Tona	44
Necessitats atenent les dinàmiques culturals i socials de Tona	45
DAFO sobre la dinàmica cultural de Tona	47
PROPOSTES	48
Propostes d'actuació	49
Diferents nivells de propostes	49
Algunes consideracions sobre la dinàmica cultural de Tona	50
Propostes generals per als equipaments	51
a) Estratègia	51
b) Necessitats generals	52
c) Gestió i recursos humans	53
Proposta d'ordenació	54
Mesures concretes per a cada equipament	56
Sala La Canal	56
Biblioteca Caterina Figueres	56
Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses	57
Can Licus	57
Centre Parroquial	58
La Cuca Fera	59
Escola Municipal de Música	59
Sala polivalent de Can Codina	59
Can Sebastià	60
Espais de l'edifici de l'ajuntament	60
Arxiu municipal	61
Crèdits	62

Introducció

L'Ajuntament de Tona ha sol·licitat al Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de la Diputació de Barcelona un informe sobre els equipaments culturals del municipi per estudiar el seu rendiment, racionalitzar-ne els usos i potenciar-ne la dinàmica.

L'objectiu principal de Pla d'equipaments culturals (PEC) és inherent a la seva pròpia definició, però és interessant desglossar alguns dels seus objectius específics:

- Analitzar els béns i equipaments actuals a disposició de l'activitat i els agents culturals, conèixer-ne el funcionament, determinar-ne les mancances i debilitats i proposar solucions.
- Detectar les possibles sinergies i millores de la xarxa com a conjunt d'equipaments pel que fa a programació i usos i racionalitzar-ne la gestió.
- Estudiar com la xarxa d'equipaments culturals es pot posar al servei del projecte cultural del municipi.

En concordança, l'estructura del document disposa de dues parts diferenciades; d'una banda, el diagnòstic de la realitat social i cultural actual i, de l'altra, un apartat de propostes en el qual es presenta estratègia, mesures generals d'ordenació i mesures concretes per a cada un dels equipaments de la xarxa.

Metodologia

La metodologia seguida per obtenir la informació ha estat una combinació de recerca documental i tècniques qualitatives. La recerca documental ha conduït a consultar diverses fonts i fer una recopilació de documents, la majoria dels quals formen part dels registres d'activitat i anàlisi de l'Ajuntament de Tona i la Diputació de Barcelona. Això ha permès recollir informació sobre el municipi, la seva història i població i els aspectes més destacats de la seva dinàmica cultural.

Paral·lelament, s'ha dut a terme una sèrie de visites als diferents equipaments del municipi i se n'han recollit dades. També, de manera coordinada, s'ha fet un seguit d'entrevistes i sessions de treball col·lectius amb responsables polítics o tècnics del municipi i persones vinculades a la dinàmica cultural de Tona per conèixer la seva opinió i recollir la seva valoració a partir de la seva experiència o expertesa.

Concretament, s'han seguit les següents fases de treball:

1. Explotació de dades estadístiques, tant sociodemogràfiques com d'activitat cultural.
2. Entrevista amb els responsables polítics del municipi.
3. Sessions de treball amb tècnics responsables dels equipaments.
4. Visita tècnica als equipaments actuals i espais susceptibles de ser usats en matèria cultural.
5. Trobades amb representants del teixit associatiu i el sector creatiu vinculat al territori i la cultura.
6. S'ha disposat del suport de diferents serveis de la Diputació de Barcelona, que han aportat informació en relació amb diferents equipaments afectats pel projecte.

Diagnosi

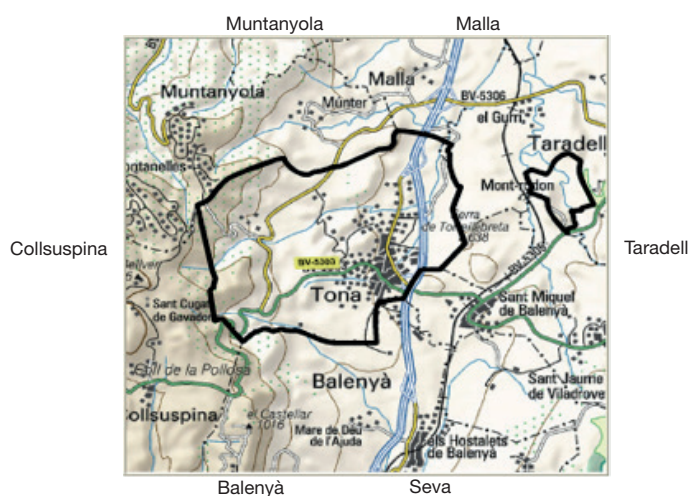
Context demogràfic, sociològic i cultural

Territori i localització

Tona forma part de la Plana de Vic i està situada estratègicament entre Barcelona, Manresa i Vic.

Només a 10 km de la capital de comarca, és circumdant a Taradell, Seva, Balanyà, la Malla, Muntanyola i Collsuspina.

Tona forma part de la Mancomunitat de la Plana per compartir recursos i planificació.

Font: Sistema d'Informació Territorial Municipal (SITMUN, Diputació de Barcelona).

Situada al bell mig de la Plana de Vic, a més del poble de Tona, cap administratiu, comprèn l'enclavament de Mont-rodon i un nombre important de masies disseminades. Travessa el municipi la carretera C-17, de Barcelona a Ripoll, a la qual enllacen un seguit de carreteres secundàries que l'uneixen amb altres pobles de la comarca.

Presenta una morfologia planera, tot i que s'enfila vers la serra de Ponent en direcció a Collsuspina i Muntanyola.

Té una densitat de població (488,8 h./km²) força superior a la mitjana de la comarca (123 h./km²) i la dels seus municipis veïns, com per exemple Taradell (235,3 h./km²), Seva (114 h./km²) i Balanyà (214,6 h./km²).

Taula 1. Resum de territori, localització i població

Superfície (km ²)	16,5
Altitud (m)	596
Població (2013)	8.085
Densitat de població	488,8 (h./km ²)

Font: Institut Nacional d'Estadística. El municipi en xifres.

Població

a) Evolució

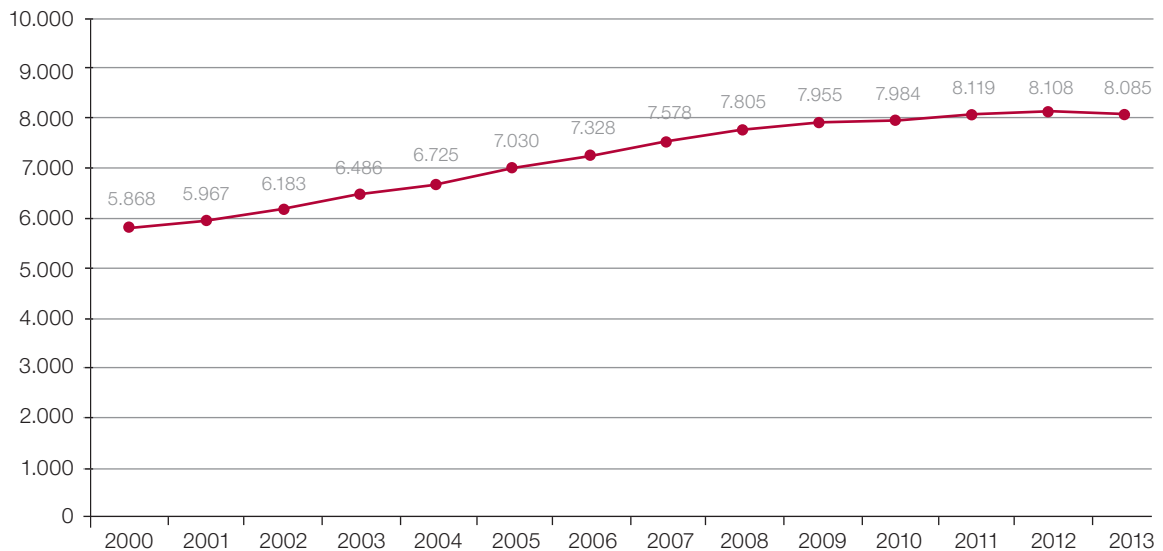
Fa dos anys que l'índex de població de Tona està estancat, després de més d'una dècada amb un important creixement continuat.

Del 2000 al 2011, el nombre de població de Tona va créixer un 38,3% i va arribar als 8.119 habitants. Del 2000 al 2007, el ritme de creixement interanual era al voltant del 4%.

A partir d'aquest any, el ritme va alentint-se fins a un decreixement l'any 2012 (-0,13%) i un altre el 2013 (-0,28%).

El motiu principal de la frenada del creixement de la població a Tona és el canvi de tendència en el saldo migratori, tant pel que fa a població provinent de la resta de Catalunya com de l'estranger, que havia estat molt favorable i ha passat a ser més equilibrat.

Gràfic 1. Evolució de la població de Tona

Font: Padró municipal d'habitants. Xifres oficials. Institut Nacional d'Estadística.

b) Estructura de la població

La població de Tona és lleugerament més jove que la del conjunt del país. Té una estructura semblant a la de la comarca d'Osona.

Destaca la proporció de menors de 18 anys (21,4%) i el poc pes dels majors de 65 anys (15,7%).

La taxa de natalitat és superior a la del conjunt de la província i del país i, en canvi, l'índex de sobreenvelliment (perill potencial de dependència) és elevat però no suposa cap risc social important.

Taula 2. Població per edat (%). Taxa de natalitat i índex de sobreenvelliment. Dades del 2012

	Tona	Osona	Província de Barcelona	Catalunya
Menys de 18	21,4	20,0	18,1	18,3
De 18 a 34 anys	20,0	21,2	22,0	22,1
De 35 a 49 anys	25,7	24,0	25,0	24,9
De 50 a 64 anys	17,2	18,1	17,8	17,7
65 anys i més	15,7	16,7	17,2	17,0
Total	8.108	154.588	5.552.050	7.570.908
Taxa de natalitat (naixements naturals per 1.000 habitants)	11,1	11,2	10,3	10,3
índex de sobreenvelliment (> 75 anys/ >65 anys)	49,5	51,9	47,3	47,7

Font: Padró municipal d'habitants. Xifres oficials. Institut Nacional d'Estadística.

c) Origen i nacionalitat

Gairebé 8 de cada 10 tonencs han nascut a Catalunya (78,9%).

Són majoria les persones que han nascut a Tona i Osona (57,6%) i les nascudes a la resta de Catalunya (21,3%). Hi ha poca població provinent de la resta de l'Estat espanyol (11,8%) i encara menys de l'estranger (9,4%), tal com es posa de manifest en la Taula 3.

Taula 3. Població per lloc de naixement i nacionalitat (%)

Tona	Osona	Província de Barcelona	Catalunya
Mateixa comarca	57,6	60,3	44,1
Reste de Catalunya	21,3	15,1	18,5
Reste de l'Estat	11,8	10,5	20,5
Estranger	9,4	14,1	16,8
Total	8.108 h.	154.588 h.	5.552.050 h.

Font: Padró municipal d'habitants. Xifres oficials. Institut Nacional d'Estadística.

d) Situació econòmica

L'atur és inferior comparativament i la renda familiar disponible, baixa.

L'atur registrat l'any 2012 és de l'11,5%, una dada inferior a la del conjunt de la comarca (13%).

No obstant això, la renda familiar disponible és més baixa que la comarcal (90,6 per 92,9), a certa distància de l'índex del conjunt del país (100).

Pel que fa a activitat econòmica, el sector que ocupa el major nombre de població, el de serveis.

Taula 4. Situació laboral i renda familiar

	Tona	Osona	Província de Barcelona	Catalunya
Atur registrat. 2012 (% població entre 16 i 64 anys)	11,5	13,0	12,8	12,7
Renda familiar disponible per habitant (índex de Catalunya = 100) (2010)	90,6	92,9		100,0

Font: Padró municipal d'habitants. Xifres oficials. Institut Nacional d'Estadística.

Nombre d'ocupats per grans sectors d'activitat econòmica (2012)

Tona	2012	%
Agricultura	16	1,49%
Indústria	325	30,35%
Construcció	37	3,45%
Serveis	693	64,71%
Total ocupats	1.071	100%

Font: Elaboració del CERC a partir de dades de l'Àrea de Promoció Econòmica i Ocupació de la Diputació de Barcelona (HERMES).

Cultura

a) Regidoria de Cultura de l'Ajuntament: els recursos

El pressupost de cultura de l'Ajuntament rarament baixa del 10% del pressupost total del municipi, segons dades del SIEM.

Amb 2,3 milions d'euros, el pressupost de Cultura va arribar a suposar el 25,5% dels recursos econòmics municipals per al 2008.

Les últimes dades disponibles (2011) posen de manifest que la importància relativa del pressupost de Cultura es manté alta respecte del pressupost del consistori (11,6%), tot i la reducció important dels recursos destinats a Cultura (7,7% respecte de l'any anterior, i un 39%, dos anys abans).

L'increment important del pressupost de Cultura de l'Ajuntament entre els anys 2005 i 2009 és degut a les actuacions que es duen a terme al Camp de les Lloses, amb l'obertura del centre d'interpretació i l'execució del projecte museístic i l'adequació de l'edifici de Can Licus (el 2008 i el 2009).

L'important quantia del pressupost de cultura el 2003 també té la seva explicació en la inversió al Camp de les Lloses, amb la redacció i primeres actuacions del Pla director d'intervenció. Però és a partir del 2005 quan la inversió en aquest projecte esdevé prou important per permetre'n la inauguració el 2006.

Taula 5. Pressupostos de l'Ajuntament, de la Regidoria de Cultura i percentatge sobre el total

Tona	Pressupost de Cultura	Pressupost de l'Ajuntament	% Cultura
2002	581.660,01 €	5.844.612,98 €	9,9
2003	1.213.253,26 €	6.742.417,33 €	18,0
2004	724.891,95 €	6.371.611,08 €	11,4
2005	915.965,48 €	6.450.719,70 €	14,2
2006	1.512.682,67 €	8.734.898,32 €	17,3
2007	1.093.316,33 €	7.456.882,17 €	14,7
2008	2.323.003,42 €	9.109.288,57 €	25,5
2009	1.349.664,50 €	10.360.760,54 €	13,0
2010	891.361,91 €	7.751.204,19 €	11,5
2011	822.357,16 €	7.079.694,94 €	11,6

Font: Elaboració del CERC a partir de les dades publicades per l'Àrea de Promoció Econòmica i Ocupació de la Diputació de Barcelona (SIEM).

Nota: A partir de l'any 2010, el capítol 451 de despeses culturals passen a ser despesa 33 de Cultura (incloent la subfunció 453 de patrimoni històric i 452 d'oci i temps lliure).

Tona manté en aquest últim període una despesa per habitant superior a la mitjana dels municipis de la província de la seva mateixa grandària.

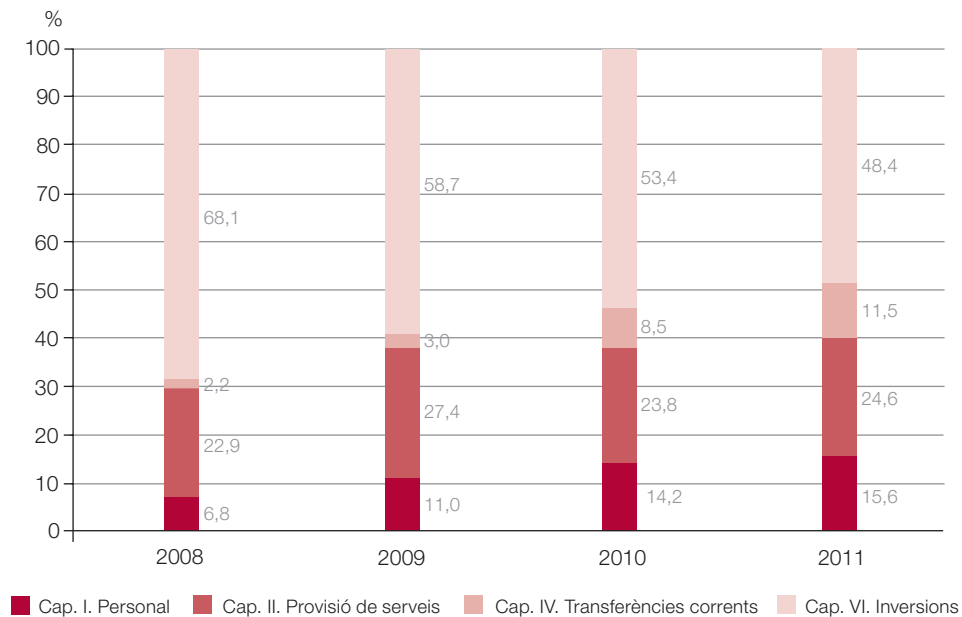
El 2009 i el 2010 es va produir un canvi important de tendència en la despesa cultural, amb un descens de prop del 40% del pressupost municipal.
L'any 2011 es va consolidar la tendència a la baixa del pressupost.

Taula 6. Pressupost de Cultura de l'Ajuntament de Tona i despesa per habitants. Pressupost de cultura mitjà dels 50 municipis d'entre 5.000 i 10.000 habitants de la província de Barcelona.

	Pressupost de Cultura (total)	Pressupost de l'Ajuntament	Pressupost de Cultura / Pressupost de l'Ajuntament	Despesa en Cultura per habitant	Total habitants
2008					
Tona	2.323.003,42 €	9.109.288,57 €	25,50%	297,63 €	7.805
Mitjana 50 municipis de 5.000 - 10.000 h. Prov. Barcelona	1.484.856,76 €	9.522.886,08 €	16,49%	205,20 €	7.236
2009					
Tona	1.349.664,50 €	10.360.760,54 €	13,03%	169,66 €	7.955
Mitjana 51 municipis de 5.000 - 10.000 h. Prov. Barcelona	1.218.361,78 €	9.707.487,80 €	11,86%	168,14 €	7.330
2010					
Tona	891.361,91 €	7.751.204,19 €	11,50%	111,64 €	7.984
Mitjana 50 municipis de 5.000 - 10.000 h. Prov. Barcelona	779.349,34 €	9.952.903,94 €	7,83%	108,98 €	7.151
2011					
Tona	822.357,16 €	7.079.694,94 €	11,62%	101,29 €	8.119
Mitjana 50 municipis de 5.000 - 10.000 h. Prov. Barcelona	511.588,77 €	6.941.948,10 €	7,37%	70,63 €	7.243

Font: Elaboració del CERC a partir de les dades publicades per l'Àrea de Promoció Econòmica i Ocupació de la Diputació de Barcelona (SIEM).

Nota: A partir de l'any 2010, els capítol 451 de despeses culturals passen a ser despesa 33 de Cultura (incloent la subfunció 453 de patrimoni històric i 452 d'oci i temps lliure).

Gràfic 2. Despesa municipal en Cultura per capítols (Tona, 2008-2011)

Font: CERC, a partir de les dades del SIEM (Àrea de Promoció Econòmica i Ocupació de la Diputació de Barcelona).

En una anàlisi més detallada del pressupost de l'Ajuntament per a la cultura s'observa com les inversions (capítol VI) han estat la partida més important en aquests quatre últims anys de dades disponibles i, per tant, són les que expliquen la dimensió del conjunt dels recursos econòmics locals per a cultura. Tot i així, aquesta capacitat d'inversió sembla afluïxar en els últims anys, ja que la proporció passa del 68% el 2008 al 48% el 2011. Aquesta tendència a la baixa es mantén en els següents anys donada la conclusió –provisional– de les obres d'ampliació del Camp de les Lloses i la poca disponibilitat de recursos per a inversió que hi ha actualment.

El capítol II (de provisió de serveis) inclou les despeses de consum dels equipaments inscrits a la Regidoria de Cultura i les activitats i els serveis culturals que normalment és el segon en importància del pressupost de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Tona. La majoria de recursos d'aquesta partida estan destinats a les activitats relacionades amb els cicles festius i les celebracions populars. Més o menys, un de cada quatre euros (al voltant del 25%) gastats per la Regidoria de Cultura es destinen a aquesta provisió de serveis.

El capítol IV (les transferències corrents) inclou les subvencions destinades a les entitats i el 2011 va arribar a l'11,5% del total de la regidoria, més per culpa de la reducció de les partides d'inversió que per un increment real dels recursos.

Per últim, el capítol de personal (núm. I) ha anat guanyant importància any rere any, fins al 15,6%, la qual cosa, tal com passa amb les transferències corrents, no significa que sigui conseqüència d'un augment d'estructura, sinó d'una disminució de les altres partides.

De fet, la Regidoria de Cultura disposa des de fa anys de la mateixa estructura de recursos humans, formada per un tècnic municipal i un responsable de l'equipament de La Canal que

s'encarrega del manteniment i la gestió diària. Segurament cridarà l'atenció que responsables d'altres equipaments culturals com la Biblioteca Caterina Figueras i el Camp de les Lloses no formin part d'aquesta estructura, però hi ha una explicació per a cada cas.

D'una banda, des de fa dos anys la biblioteca ha passat a dependre de la Regidoria d'Ensenyament, que, per tant, és la que assumeix els costos ordinaris de funcionament. De l'altra, els responsables del Camp de les Lloses mantenen una relació professional independent amb la Regidoria de Cultura, que els paga per la seva feina com una provisió de serveis (per tant, inclosos en el capítol II del pressupost) en lloc de tenir-los contractats en nòmina.

Tant en un cas com en l'altre, caldria una anàlisi en profunditat amb l'objectiu d'incorporar-les a l'estructura de la Regidoria de Cultura, en una situació molt més adequada a la gestió integral dels equipaments culturals al municipi.

En definitiva, de l'anàlisi per capítols del pressupost de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Tona se'n deriva la importància de l'esforç inversor que ha dut a terme en els últims anys el consistori per dotar-se de més i millor equipament.

b) Activitat cultural

Festes i tradicions

L'activitat cultural a Tona està marcada pel calendari tradicional de cultura popular i pel cicle festiu. Entre totes les dates de l'any, cal destacar les dues cites festives pròpies de Tona, la Festa Major d'Hivern i la Festa Major d'Estiu, els punts culminants d'activitat cultural i festiva al municipi.

També cal destacar una de les activitats pròpies del municipi que doten de personalitat la seva activitat cultural com és la Fira del Joc Joc, malgrat que està travessant un període de reflexió i replantejament. D'entrada, es valora com un actiu amb molt potencial per convertir-se en un dels punts forts de la dinàmica cultural de Tona.

El respecte i seguiment de la festivitat tradicional i la importància de la cultura popular està vinculat a l'estructura del teixit associatiu de la vila. El camí anual en aquest calendari d'activitats està protagonitzat i liderat, sobretot, per grans entitats formades al voltant de cada una de les fites populars de cada any.

Aquest és el calendari de les principals activitats culturals que tenen lloc a Tona al llarg de l'any:

Cavalcada de Reis

El 5 de gener, la Nit de Reis, Tona rep Ses Majestats amb atxes¹ enceses d'espígol perfumat pels carrers més cèntrics del poble.

Els Reis, un cop feta la cavalcada, adoren el Nen Jesús i reben la mainada amb els patges a la plaça Major i donen un petit present als nens.

1. L'atxa és una torxa amb forma prismàtica que posseeix quatre o més blens.

Aquesta és una activitat que organitza la Comissió de Reis, una comissió ciutadana formada per representants del poble. Té una gran tradició i és seguida per la gran majoria de la població.

Els Tres Tombs

En homenatge a les arrels de pagès, cada any són beneïts pel rector de Tona els animals relacionats amb les feines del camp que recorren el poble en una cercavila vistosa.

Organitzen aquesta activitat Els Tonis de Tona, una entitat que té la finalitat de mantenir aquesta festivitat tradicional.

Carnestoltes

La setmana després del dia assenyalat, multitud de gent –grans i petits en comparses o individualment– es passeja pel poble mostrant la seva disfressa. El dissabte es fa la desfilada infantil i el diumenge, la de comparses i carrosses.

La celebració del Carnestoltes s'organitza des de l'Ajuntament, tot i que el 2014 s'ha fet un primer intent de treballar conjuntament amb representants veïnals.

Festa dels Jubilats

L'11 de febrer, amb motiu de la festa de la Mare de Déu de Lurdes, els jubilats celebren una missa a l'ermita de Lurdes i tot seguit van a dinar tots junts. Organitza els actes l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Tona.

Dia de la Dona (8 de març)

Les dones es reuneixen en un sopar a la sala La Canal per commemorar aquesta diada tan especial, sota l'auspici de l'associació HADAR, Associació de Dones de Tona.

Setmana cultural - Diada de Sant Jordi

Al voltant de la diada de Sant Jordi s'organitza un seguit d'activitats i esdeveniments de caràcter cultural que dona lloc a la Setmana Cultural. L'organitza l'Ajuntament i inclou la fira Fil a l'Agulla i, òbviament, la celebració del dia de Sant Jordi pròpiament dit, durant el qual es duen a terme diferents activitats com tallers i correfocs per als nens. També és la data en què es presenta el Llibre de Tona, una publicació local propiciada per l'Ajuntament de periodicitat anual.

Fira Fil a l'Agulla

Fira de les arts tèxtils i de tot allò relacionat amb el món de l'agulla: confecció, treballs manuals, parades, nous dissenyadors, passarel·la de moda, concursos, exposicions, etc. Des de fa uns anys està inclosa en la Setmana Cultural que organitza l'Ajuntament al voltant de Sant Jordi.

Pasqua

El Servei d'Animació i Voluntariat del Casal d'Avis ofereix un espectacle a la gent gran de les residències i del poble en general.

Aplec de la Rosa a Lurdes i al Castell (2a Pasqua)

Durant dos dies es fa tot un seguit d'actes, oberts a tothom i relacionats amb la cultura i la tradició catalana: cercavila de carrosses enramades amb els menuts amb vestits catalans tradicionals, actes de veneració de la Mare de Déu de Lurdes, aplec de sardanes, balls tradicionals, danses catalanes i un munt d'activitats que tenen la cultura popular com a denominador comú.

Aquesta celebració es deu a la iniciativa de dues associacions de Tona: la Comissió de l'Aplec de la Rosa a Lurdes i al Castell, constituïda per aquest motiu i formada per membres destacats de la societat tonenca, i l'Esbart Dansaire Castell de Tona. Hi acostumen a convidar companyies i grups de danses tradicionals d'arreu de Catalunya.

Festa Major d'Estiu

Se celebra sempre el primer diumenge d'agost i s'allarga fins dimarts. S'ofereix un amplí ventall d'espectacles i activitats per a tots els gustos i edats organitzats per l'Ajuntament. El plat fort i més emblemàtic és el ball de confeti (a la plaça Major) del dimarts a la nit, que s'ha convertit en un referent per a tota la comarca.

Festa Major de Sant Andreu (30 novembre)

Per iniciativa de l'Ajuntament i amb motiu de Sant Andreu, patró del poble, es du a terme tot un seguit d'actes i de fires, entre les quals destaquen:

- **La Fira Joc Joc**

Una fira del joc i la joguina diferent en què es poden trobar parades de venda, històries, espectacles, concursos de creació de joguines i tot allò relacionat amb el món del joc.

És una iniciativa municipal gestionada per una empresa privada (Jocs al Segon) que ja acumula tretze edicions (des del 2001). En aquesta cita es reuneixen els principals representants del joc i les joguines tradicionals de Catalunya i té molts elements per convertir-la no només en una peça important de la dinàmica cultural de Tona, sinó en un factor estratègic per al posicionament i la dinamització econòmica del municipi. La fira té un espai web (<http://www.firadeljoc.cat>) i es munta al pavelló d'esports del municipi a principi de desembre.

- **La Fira de les Entitats**

Les entitats del poble surten al carrer per donar a conèixer els seus actes. És una activitat organitzada per l'Ajuntament.

Pessebre Vivent (durant totes les festes de Nadal)

Amb especial cura i sensibilitat, en l'entorn d'un marc especial com la falda del turó del Castell de Tona, es representen les escenes del pessebre durant les festes nadalenques. És una activitat que demana la col·laboració de gran part de la gent del poble. L'agrupació Pessebre Vivent de Tona és una entitat amb una llarga tradició que aconsegueix mobilitzar tot el personal necessari per fer d'aquesta representació una de les més reconegudes de la comarca.

Nadal a Tona

Durant les festes de Nadal es duen a terme diverses activitats com les festes de Nadal de la gent gran, el campament i l'arribada del patge reial, els concerts dels cors a l'església de Sant Andreu i a l'ermita de Lurdes i la Cavalcada de Reis.

L'Ajuntament organitza totes les activitats que es duen a terme durant les festes de Nadal, excepte el Campament, la Cavalcada de Reis i el Pessebre Vivent, que són responsabilitat de les entitats citades.

Programació regular

Actualment no hi ha una programació regular i professional d'arts escèniques i musicals a Tona. Hi ha hagut intents d'estabilitzar-ne alguna, encara que fos petita, però per diversos motius mai no han reeixit.

Més enllà dels espectacles i les actuacions vinculades al cicle festiu (sobretot la Festa Major, la Setmana Cultural i la Festa Major d'Hivern) i de les activitats promogudes per les entitats, ara per ara a Tona només es programa esporàdicament i de manera aïllada. No hi ha un criteri ni un ordre que serveixi de fil conductor de l'oferta teatral i musical al municipi, sinó que es programa en funció de conjuntures i oportunitats puntuals de contractació.

En tot cas, els espectacles que es programen acostumen a ser de caràcter familiar. També és més habitual la contractació de concerts de música que no pas espectacles escènics per a públic adult.

Això no vol dir que els ciutadans de Tona no assisteixin a espectacles escènics, ja que, en primer lloc, al municipi hi ha una afició molt sòlida al teatre, personificada, més que amb cap altre, en el grup de teatre Tona 78 Talia, que presenten obres amateurs coincidint normalment amb les cites festives. Al mateix temps, hi ha una associació, Tonencs Amics del Teatre, que organitza sortides per anar a Barcelona un cop al mes o cada dos mesos per presenciar alguna obra.

Pel que fa a activitats de foment de la lectura o de promoció de la literatura, cal destacar totes les que organitza o acull la Biblioteca Caterina Figueras, des de les sessions dels clubs de lectura, la presentacions de llibres i el Lletra Menuda, l'adaptació local del Nascuts per Llegir.

També cal destacar en aquest apartat l'activitat que du a terme l'associació Brots de Poesia, amb trobades mensuals a la sala polivalent de Can Codina, presentacions de llibres i altres activitats relacionades amb la literatura poètica catalana.

c) Les entitats

El cens de l'Ajuntament de Tona està format per 67 entitats, 20 de les quals tenen una activitat principal relacionada amb la cultura.

Com es pot observar, les entitats relacionades amb la cultura popular i tradicional són una part important del teixit associatiu cultural i, a més, tenen una capacitat de mobilització prou important, algunes amb més d'un centenar de persones vinculades, la qual cosa és destacable en un municipi d'aquestes característiques.

Taula 7. Entitats culturals de Tona, finalitat i persones vinculades

Nom	Finalitat	Persones vinculades
Agrupació fotogràfica de Tona	Organitzar el concurs anual de fotografia	Sense informació
Agrupació Pessebre Vivent de Tona	Portar a terme el pessebre vivent d'Osona	191
Agrupació Sardanista de Tona	Impulsar la cultura catalana a través de les sardanes	s.i.
Asociación Cultural Andaluza de Tona	Donar a conèixer la cultura andalusa	106
Associació Amics del Ball de Tona	Promocionar el ball i donar una opció lúdica al poble de Tona, compartint festes i tradicions populars	11
Associació Cultural Ipyana	Informar i preparar totes les persones per a una millor qualitat de vida. Evitar lesions i recuperar-se. Col·laboració amb les arts escèniques	25
Associació Cultural Salam de Tona	Associació cultural i educativa de marroquins per donar a conèixer la cultura i les tradicions del Marroc	s.i.
Brots de Poesia	Fomentar la cultura catalana a través de la poesia en llengua catalana i donar a conèixer els nostres poetes més representatius	65
Colla Diables de Tona	Promoure la cultura popular i específicament els diables i correfocs per mantenir aquesta tradició nacional al nostre poble	51
Cor Nou de Tona	Ampliar la formació i la coneixença en l'àmbit musical i cultural	15
Comissió de l'Aplec de la Rosa a Lurdes i al Castell	Promocionar la cultura catalana	7
Comissió de Reis de Tona	Organitzar l'Arribada de Ses Majestats els Reis Mags d'Orient	s.i.
Coordinadora Juvenil de Tona	Muntar activitats per als joves de Tona; per exemple, l'organització d'un concert principal per la Festa Major al Parc de les Feixetes	s.i.
Esbart Dansaire Castell de Tona	Promoure la cultura catalana, les seves tradicions i, sobretot, les danses i músiques tradicionals catalanes	s.i.
Fundació Privada Buxaderas-Grau	Estimular el coneixement del poble i del país, el respecte a la natura, l'interès per la història. Promoure activitats d'estudi o recerca, divulgació, exposició, etc.	s.i.
Grup Bonaire i Veus de Tona	Col·laborar amb les activitats locals a través del cant coral	25
Grup Teatral Tona 78 Talia	Impulsar el teatre en català. Formació de nens i joves en el món del teatre	54
Grup la Clave	Fomentar el ball de salsa al poble	30
Puntaires de Tona	Ensenyar a fer punta de coixí i frivolité	10
Tonencs Amics del Teatre	Portar la gent de Tona a veure obres de teatre a Barcelona	110

Font: Ajuntament de Tona.

Anàlisi dels equipaments

Mapa dels equipaments

Els principals equipaments culturals de Tona es troben al centre del municipi, a poca distància els uns dels altres.

Font: Elaboració pròpia.

La Canal, la Biblioteca Caterina Figueras, el Centre Parroquial i Can Codina, a més de l'edifici de l'ajuntament, són al centre històric del municipi.

El Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses i Can Licus disten lleugerament de la resta. Cal tenir present la situació de l'antiga escola bressol La Cuca Fera com a possible nou equipament que caldrà incorporar a aquest mapa, situada a certa distància del centre i just a tocar del Poliesportiu de Tona i de l'institut de secundària.

A continuació, es presenta una fitxa sobre la situació i els usos de cada un dels principals equipaments de Tona.

Situació i usos principals dels equipaments

Sala La Canal

Titular	Ajuntament
Tipus	Espai escènic i musical polivalent
Ús principal	Escènic
Gestió	Municipal
Superfície	700,22 m ²
Espais	<ul style="list-style-type: none"> - Nau central; espai polivalent - Soterrani; magatzem i camerinos - Vestíbul; accés del públic, possible sala de petit format
Recursos humans	Un tècnic de manteniment i gestió diària
Pàgina web	-

Exterior

Sala principal

Magatzems sota l'escenari

La sala La Canal és un dels equipaments més emblemàtics de Tona, dedicat quasi exclusivament a les arts escèniques. És una sala polivalent dotada de grades retràctils, la qual cosa permet tenir capacitat per acollir 358 persones assegudes. En el moment de la seva construcció va representar una aposta innovadora a la comarca, ja que es va concebre com un espai polivalent quan la majoria de municipis es dotaven d'un espai menys flexible, orientat únicament a usos escènics. També és cert que el pas del temps ha fet indispensable una actualització i millora de les condicions tècniques per adaptar-les a les noves necessitats normatives i d'ús.

La Canal disposa d'un escenari de 10x8 metres amb càmera negra i blanca. També té carers laterals i tres barres de càrrega i una de frontals.

Permet recollir tot el mobiliari i deixar una sala de 16x12 metres diàfana apta per a acollir esdeveniments o activitats diverses com balls populars, sopars i altres trobades ciutadanes.

A part d'aquest espai central (amb grades o no), hi ha altres dos espais útils per acollir diverses activitats:

El vestíbul. La zona d'accés a la sala principal és prou gran com per acollir alguna activitat de petit format. Està equipada amb una barra d'obra que es pot utilitzar com a bar. S'hi han fet concerts i audicions de petit format.

El soterrani. Darrere i sota l'escenari hi ha un espai que tradicionalment s'ha fet servir com a magatzem del material de les entitats que utilitzen més sovint l'equipament i també és on

hi ha ubicats els camerinos. A més a més, a vegades s'hi ha dut a terme algun taller de l'Aula Oberta (escola d'adults). Es va compartimentar per solucionar certs problemes d'ordre en la conservació del material.

Usos

La Canal és un equipament amb un ús intensiu de les seves instal·lacions, sobretot ajustat a la demanda i a les necessitats de les entitats del municipi. Té un ús regulat per una normativa del ple municipal i gestionat des del Servei de Cultura. La reserva de la sala es fa per ordre de recepció de sol·licitud, la qual cosa provoca que, en ocasions, hi hagi poca capacitat de maniobra des de l'Ajuntament i els conseqüents problemes d'agenda.

Actualment no acull una programació professional escènica estable ni de temporada. L'activitat d'exhibició escènica o difusió cultural se centra en els cicles festius i les activitats organitzades per les entitats.

La Canal s'utilitza cada dia de la setmana, més intensivament en horari de tarda i vespre que de matí. Entre setmana acostuma a haver-hi activitat dirigida (ball, dansa i activitat física) i assaig, bàsicament dut a terme per formacions amateurs de teatre o d'altres disciplines com els bastoners i d'altres que organitzen un acte o una activitat artística per altres motius, com Tona contra el Càncer i l'Associació de Jubilats.

A més a més, també és un equipament a disposició de les escoles del municipi per assajar i portar a escena les seves obres o festes i trobades amb les famílies. Els centres educatius també hi duen a terme activitats lectives com ara teatre en anglès.

Als caps de setmana la demanda d'ús de La Canal augmenta i en moments calents del calendari no es pot donar resposta a totes les peticions, la qual cosa obliga a derivar-ne alguna cap a altres equipaments més petits. Segurament, una gestió integral del calendari i la coordinació amb altres espais podria ajudar a planificar i gestionar millor aquesta sala.

Necessitats d'adequació i millora de les instal·lacions

S'ha aprovat per al 2014 una actuació per solucionar o pal·liar part de les mancances funcionals i normatives que presenta La Canal.

En primer lloc, es canviarà el paviment de tota la sala, en força mal estat, i també es renovaran les grades retràctils per unes de modernes que tindran un mecanisme de moviment mecànic i automàtic, un fet que facilitarà molt la producció i el muntatge de les activitats.

Per altra banda, es durà a terme un seguit d'actuacions encaminades a millorar aspectes de seguretat, com per exemple el canvi de les cortines que rodegen l'espai central, la substitució d'una barra frontal de llums per poder-la pujar i baixar amb un sistema mecànic i evitar haver de pujar amb escales en cada canvi d'il·luminació, etc.

Biblioteca Caterina Figueras

Titular	Ajuntament
Tipus	Biblioteca pública
Ús principal	Foment de la lectura i accés a la informació
Superfície	350 m ²
Gestió	Municipal
Espais	<ul style="list-style-type: none"> - Recepció i distribució; sala de lectura 1, sala de lectura 2 i petits lectors - Despatx pel personal, que també funciona com a magatzem - Pis de dalt; sala de presentacions i clubs de lectura i més espai de magatzem
Recursos humans	Una directora Dos auxiliars bibliotecaris
Pàgina web	http://www.bibliotecatona.cat/

Recepció i distribuïdor d'espais

Sala de lectura

Sala de presentacions i activitats de difusió (pis de dalt)

Història i gestió

La biblioteca pública de Tona es va instal·lar a l'actual edifici del carrer Antoni Figueras l'any 1993, després d'adaptar l'espai originalment ocupat per les escoles del municipi (l'any 1928). No obstant això, Tona té biblioteca pública des del 1970.

La Biblioteca Caterina Figueras és un centre públic i gratuït d'informació, aprenentatge i promoció lectora. Proporciona ajuda a l'educació formal i no formal i facilita l'accés a la informació mitjançant suports tradicionals i tecnològics.

És un lloc de trobada en què es prioritza l'atenció individualitzada i s'estableix una col·laboració amb escoles, famílies, entitats i col·lectius.

La biblioteca de Tona forma part de la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, integrada per 214 biblioteques municipals i 9 bibliobusos. Això permet disposar dels avantatges del treball en xarxa, com són garantir un servei de qualitat, l'equilibri territorial i, a la vegada, participar en una plataforma privilegiada per intercanviar experiències i criteris. La Diputació ofereix a les biblioteques de la Xarxa serveis d'assessorament, catàleg col·lectiu, exposicions itinerants, formació i avaluació d'estadístiques i dades a partir del Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques.

Usos

Com es pot observar a la següent taula, més de la meitat de la població de Tona (4.728) està inscrita a la biblioteca, on es registren unes 20.000 visites anuals.

Indicadors d'ús	2013
Dies de servei	278
Hores de servei	1.529
Visites a la biblioteca	20.002
Usuaris inscrits	4.728
Altes d'usuari	211
Visites a pàgines web de la biblioteca	13.975
Visites als blogs de la biblioteca	0
Usos d'internet i més	2.199
Usos de Wi-Fi	2.339
Préstecs	38.046
Ús del servei de préstec	7.373

Font: Biblioteca Caterina Figueras de Tona.

També cal destacar les activitats de foment i difusió de la lectura i literatura que promou i du a terme la mateixa biblioteca, així com els diferents acords de col·laboració amb altres serveis del municipi (com el CAP, escoles i l'Ajuntament) per compartir material del fons de la biblioteca.

A la taula següent es presenta un resum de les principals activitats organitzades per la biblioteca:

Indicadors d'activitat	2012
Sessions d'activitats dutes a terme	280
Assistents	6.961
Total d'activitats amb inscripció	19
Participants	965
Exposicions	9
Hores del conte	4
Conferències	6
Visites escolars	260
Cursos i tallers	17
Tertúlies literàries	4
Altres activitats	2
Altres publicacions	14
TOTAL	316

Font: Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i Biblioteca Caterina Figueras de Tona.

Per altra banda, actualment, en un dels pavellons annexos a la biblioteca s'hi ha instal·lat el club de tennis de taula del municipi, amb una taula per practicar-ne (tal com es pot veure a la imatge inferior). Aquest club té les claus de l'annex i en fa l'ús que considera oportú.

Pavelló annex a la biblioteca

Actuacions a les instal·lacions i necessitats actuals

El principal problema de la biblioteca és la falta d'espai. Disposa de 350m², el mateix que a l'any 1993, mentre que des de llavors la població ha augmentat més d'un 40%. Aquest problema necessita un abordatge en ferm i una presa de decisió amb vista al futur. El problema d'espai de la biblioteca de Tona també està recollit en el Mapa de lectura pública de Catalunya, document de referència que determina els requeriments tècnics dels equipaments bibliotecaris. En aquest text es considera que Tona necessitaria una biblioteca amb prop de 1.000 m² de superfície construïda.

A banda de les necessitats d'espai, hi ha hagut una sèrie de qüestions de condicionament de l'edifici que s'han anat millorant en els últims anys per fer més confortable i fàcil l'accés i l'ús públic de l'equipament. Des de l'any 2011 s'ha actuat tant a l'interior com a l'exterior de l'edifici, la qual cosa també ha incidit en la millora de l'ambient que hi ha al voltant.

Encara s'han de dur a terme algunes millores, com per exemple als accessos des de la via pública, i cal incrementar i distribuir millor les preses de corrent elèctric perquè els usuaris puguin utilitzar ordinadors portàtils des de diferents punts de treball.

Can Licus

Titular	Ajuntament de Tona
Tipus	Centre de serveis
Ús principal	Centre d'informació juvenil, ludoteca i escola d'adults
Superfície	500 m ² (aproximadament)
Gestió	Municipal L'escola d'adults: Fundació Privada Osona Formació i Desenvolupament
Espais	Punt d'informació juvenil Sala d'activitats i punt TIC, recepció i distribuïdor Ludoteca: espai de jocs (sala gran) i recepció i distribuïdor Aula Oberta: cinc aules i recepció distribuïdor
Recursos humans	Punt d'Informació Juvenil Una tècnica (30 h) Suport tècnic de la Mancomunitat de La Plana Ludoteca: tres professionals Escola d'adults: 12 professors, 1 directora i 1 administrativa
Pàgines web	http://puntjovedetona.blogspot.com.es/ http://ludotecajocs.blogspot.com.es/ http://www.osonaformacio.org/

Escola d'adults

Ludoteca

Punt d'informació juvenil

Història i gestió

Can Licus era una antiga fàbrica d'embotits reconvertida en equipament municipal. Per decidir els seus usos es va dur a terme un procés participatiu que finalment es va interrompre per acabar de definir el projecte des dels serveis tècnics de l'Ajuntament. Es va buscar una solució que permetés ubicar-hi els serveis que tenien més mancances d'instal·lacions i, a la vegada, es pretenia convertir-lo en espai relacional dirigit a la població jove. De totes maneres, mai no s'ha acabat de definir un protocol de funcionament que faciliti l'ús de l'espai a les entitats i els grups de joves del municipi.

Així, avui dia Can Licus es divideix en tres serveis que ocupen cadascun una planta de l'edifici.

- Planta baixa: Punt Jove i Punt TIC
- Primera planta: ludoteca municipal
- Segona planta: Aula Oberta (escola d'adults)
- Tercera planta: espais d'emmagatzematge

No hi ha una gestió integral de tot l'equipament, sinó que funciona com tres serveis autònoms, malgrat que hi ha comunicació per resoldre qüestions pràctiques i que es comença a treballar la coordinació de projectes comuns. El fet que no hi hagi un equip conjunt fa que alguns espais (escales i vestíbul) que serien espais comuns estiguin desatesos o, almenys, sense un responsable directe.

L'any 2013, sota la denominació «Can Licus es mou», els tres serveis residents a l'edifici van engegar algunes activitats conjuntes com ara la celebració de Nadal i un acte de commemoració del Dia de la Dona.

Usos

► Punt d'informació juvenil

Horari: de dilluns a divendres, de 16.30 h a 19.30 h. Dimarts, també al matí.

Aquest equip de treball no ha tingut accés a informació relativa sobre les activitats, els usos i la dinàmica de treball del servei.

► La ludoteca

És municipal i permanent, exerceix l'activitat al mateix espai físic i de manera continuada.

El servei va dirigit, d'una banda, a infants de 4 a 12 anys, tot i que es permet l'entrada a infants menors de 4 anys sempre que vagin acompanyats d'un adult legalment responsable del menor. D'altra banda, també hi són benvingudes les persones de més de 12 anys que tenen ganes d'ajudar voluntàriament la ludoteca.

Superfície total	153,6 m ²
L'espai útil de joc	122,2 m ²
L'aforament	48 infants
Dies oberts (curs 2012/2013)	165
Hores setmanals (de dilluns a divendres de 17.00 h a 19.30 h)	10
Infants assistents 2012/2013	243
Nombre d'entrades d'infants	1.909
Nombre de voluntaris	13
Visites d'entrades voluntaris	432

► Escola d'adults

L'Aula Oberta disposa de cinc aules (una de les quals té una partició perquè pugui ser doble) per encabir els cursos que ofereix. L'augment de l'oferta i, en conseqüència, el creixement constant del nombre d'alumnes en els darrers anys ha comportat que s'hagin hagut d'utilitzar altres espais de l'edifici per donar resposta a la demanda.

L'escola d'adults fa cursos per obtenir el graduat d'educació secundària, d'anglès, català i informàtica, entre molts d'altres i més activitats extraordinàries. Té més de 100 alumnes i un claustre format per 12 professors, una directora, i també disposa d'una administrativa.

L'Aula Oberta funciona cada dia, excepte divendres matí i tarda.

A la tercera planta de l'edifici hi ha espais utilitzats per entitats com a magatzem per a material propi, tal com succeeix en altres espais públics de Tona.

Sala del Centre Parroquial

Titular	Bisbat de Vic
Tipus	Sala polivalent
Ús principal	Activitats relacionades amb l'exercici del cos (dansa, ball)
Superfície	200 m ²
Gestió	Municipal
Espais	Sala diàfana
Recursos humans	-
Pàgina web	-

Sala de ball

Història i gestió

L'any 2011, el Bisbat –propietari de l'equipament– i l'Ajuntament van firmar un conveni segons el qual el consistori es feia càrrec de les obres de remodelació de la sala polivalent del Centre Parroquial a canvi de la cessió d'ús de l'espai per un període de 20 anys.

Cal dir que hi ha una part de l'equipament en la qual no s'ha actuat i que és on es troben i duen a terme activitats l'Esplai Güitxi-Güitxi i el Centre Excursionista. Les condicions de les escales per accedir a les sales que estan ubicades a la primera planta són deficientes i per qüestions de seguretat s'ha determinat que aquests grups de lleure deixin d'utilitzar-les. Aquesta part de l'edifici continua sent gestionada pel Bisbat i és des d'allà que s'està pressionant perquè els nens deixin d'anar-hi, per evitar que hi hagi problemes de seguretat.

Usos

La sala principal del Centre Parroquial ha estat rehabilitada en condicions òptimes per a la pràctica de qualsevol disciplina de cos com el ball i la dansa. I les dimensions que té en fan

un espai molt adequat per a les activitats de grup. No és estrany, doncs, que s'hi estiguin reunint entitats com l'Esbart Dansaire per preparar les seves actuacions; altres activitats dirigides com ball *country* i salsa, i altres de més enfocades a l'exercici físic com el ioga, el manteniment i la psicomotricitat per a la gent gran.

Actualment no s'hi poden posar cadires per fer actuacions amb públic a causa del manteniment del parquet. Això també limita els usos.

Museu i Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses

Titular	Ajuntament
Tipus	Conservació i difusió de patrimoni arqueològic
Ús principal	Museu i centre d'interpretació
Superfície	Edifici: 200 m ²
Gestió	Municipal
Espais	Dues sales d'exposició, una de polivalent que pot fer-se servir com a sala de conferències o taller, un magatzem, un laboratori i espai de treball intern. També hi ha un porxo que permet fer activitats a l'aire lliure
Recursos humans	Dues arqueòlogues
Pàgina web	http://www.acucall.net http://www.campdeleslloses.cat/ http://www.museusosona.cat/

Parc Arqueològic del Camp de les Lloses

Centre d'interpretació

Història i gestió

El descobriment del jaciment es remunta a l'any 1916, amb la troballa de la reconeguda estela ibèrica –avui dipositada al Museu Episcopal de Vic–, de la qual el centre d'interpretació té exposada una primera rèplica.

L'inici de les intervencions arqueològiques científiques es remunta a l'any 1991 i des d'aleshores fins a data d'avui s'ha fet tot un seguit de campanyes que configuren la llarga història de les excavacions del jaciment. L'any 1995 l'espai va ser declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN).

El Parc Arqueològic del Camp de les Lloses va ser obert al públic l'abril de l'any 2006, juntament amb la inauguració de l'equipament museístic on s'exposen les dues col·leccions

arqueològiques en dipòsit. La col·lecció monogràfica del Camp de les Lloses, documentada al llarg dels anys, permet contextualitzar i explicar la vida quotidiana de la comunitat que va viure a l'assentament fa uns 2.100 anys, el moment de plena romanització i organització del nord-est peninsular. Es pot afirmar que el Camp de les Lloses és un dels primers assentaments romans a Catalunya.

Ara per ara, el Parc Arqueològic del Camp de les Lloses desenvolupa l'activitat que li permet perseguir els seus principals objectius:

1. Excavació i conservació de les restes arqueològiques i recerca derivada (estudis, publicacions, congressos etc.).
2. Documentació i conservació de la col·lecció del museu.
3. Difusió amb dues vessants fonamentalment:
 - Educativa i de formació. Activitats, visites i tallers adreçats a escoles i universitats.
 - Turisme cultural actiu. Activitats, visites i tallers adreçats a un públic ampli interessat en el turisme cultural.

L'equipament és municipal i, per tant, l'Ajuntament de Tona n'assumeix les despeses ordinàries. El jaciment també rep finançament, normalment en forma de subvencions, de la Generalitat de Catalunya, el Ministeri de Foment i Cultura, la Diputació de Barcelona i el Consell Comarcal d'Osona i l'Associació Cultural del Camp de les Lloses.

Usos

El Camp de les Lloses du a terme activitats de divulgació com ara tallers, exposicions i conferències, així com caminades i exploracions culturals del territori.

Una de les principals raons de ser del centre és la difusió patrimonial i la transmissió del coneixement arqueològic, un fet que du a terme sobretot obrint el centre a visites de la comunitat educativa i de qualsevol persona interessada. El 2013, el Camp de les Lloses ha acollit un total de 3.818 visitants, dels quals uns 2.000 aproximadament han fet la visita a les col·leccions arqueològiques del centre (col·lecció d'arqueologia municipal i monogràfica del Camp de les Lloses).

El Camp de les Lloses –gràcies, sobretot, a un equip compromès, proactiu i dinàmic– està en recerca constant d'ajuts i col·laboracions que permetin millorar tant el contingut com l'equipament pròpiament dit. De fet, les instal·lacions museístiques són percebudes com a insuficients des del moment de la seva inauguració i s'han succeït els diferents projectes d'ampliació i millor condicionament.

Tant és així que ja s'han dut a terme dos projectes d'ampliació i millora. El primer, entre els anys 2009 i 2010, quan es va ampliar el parc arqueològic, i, el segon, en els anys 2011 i 2012, quan es va completar el Projecte d'ampliació del Parc Arqueològic del Camp de les Lloses (Tona, Barcelona, 2011), en què es van recuperar dos edificis, així com una gran via d'accés al vicus pavimentada amb pedra.

En aquests moments, el Camp de les Lloses està treballant per trobar finançament i tirar endavant el Projecte director del Camp de les Lloses, que persegueix l'ampliació, moder-

nització i millora de les instal·lacions museístiques a la vegada que pretén continuar els treballs arqueològics i de recuperació.

En aquesta línia, aquest projecte preveu explorar les potencialitats turístiques de l'equipament i convertir-lo en un punt d'interès per a visitants d'arreu del país.

Arxiu Municipal de Tona

Titular	Ajuntament
Tipus	Servei d'arxiu municipal
Ús principal	Gestió, tractament documental de l'Ajuntament i el municipi
Superfície	87 m ²
Gestió	Municipal amb el suport de l'Oficina de Patrimoni de la Diputació de Barcelona
Espais	Un espai amb prestatgeria lineal
Recursos humans	Una persona de suport Un tècnic itinerant de l'Oficina de Patrimoni de la Diputació de Barcelona
Pàgina web	-

Història i gestió

L'Arxiu Municipal de Tona es troba al mateix edifici consistorial, al carrer de la Font, número 8-10.

L'Arxiu Municipal de Tona va ser organitzat entre els anys 1999 i 2000 per l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona dins del Programa de suport al patrimoni documental local. L'any 2005 l'Ajuntament de Tona es va adherir al Programa de manteniment de la Xarxa d'Arxius Municipals, que coordina la mateixa OPC i que disposa de l'assistència tècnica d'un arxiver itinerant de l'OPC.

Des del mes de gener de 2011, l'Arxiu Municipal disposa d'un reglament del Servei d'Arxiu Municipal proposat per l'OPC i aprovat per l'Ajuntament de Tona. Segons l'article 1 d'aquest reglament, el Servei d'Arxiu Municipal (SAM) és un servei de caràcter administratiu i cultural especialitzat en la gestió i el tractament dels documents de l'Ajuntament, en la seva custòdia i en la seva divulgació, del qual té la responsabilitat tècnica l'arxiver itinerant esmentat.

També gestiona, conserva i fa accessible la documentació històrica. El SAM també s'ocupa de la documentació de les persones físiques o jurídiques que han fet donacions o cessions dels seus fons per tal de posar-la a l'abast de la població.

Disposa de l'adscripció a temps parcial d'una persona de suport que forma part de la plantilla de l'Ajuntament. Cada tres setmanes, aproximadament, el tècnic arxiver itinerant de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona li dedica un matí.

Fons i usos

Aquest és el fons que es conserva a l'Arxiu Municipal de Tona:

Fons	Cronologia	Volum (m.)
Fons de l'Administració Local		
Ajuntament de Tona	1386-2013	472,00
Patronat del Casal d'Avis	1992-2001	0,115
Consorci Portes del Montseny	2001-2007	6,67
Fons públics no municipals		
Jutjat de Pau	1820-2013	20,00
Consorci Portes del Montseny	2001-2007	2,30
Fons d'entitats		
Hermandad Sindical de Labradores	1937-1939	0,115
Col·leccions		
La Revistona	1999-2012	1,26
Família Vila Vinyals de la Torre	1598-1887	0,115
Ramon Buxaderas	1989-1989	0,115
Josep Cruells	1947-1949	0,46
Felip Vall	1993-1997	0,115

L'horari de consulta és de dilluns a divendres de 9.00 h a 14.00 h, tot i que pot ser ampliat en hores convingudes prèviament.

En els últims anys, l'arxiu ha rebut el següent volum de visites:

Any	Usuaris
2013	175
2012	126
2011	141

Possibles necessitats futures

Actualment, l'Arxiu de Tona té 500 metres lineals de documentació instal·lats en 75 metres quadrats de prestatgeria fixa.

Si es projecta el creixement documental de l'Ajuntament de Tona i es fa una previsió de les necessitats d'espai de dipòsit d'aquí a 10 anys, resulta que s'hi haurà d'encabir fins a 750 metres lineals de documentació, que poden anar en un espai de fins a 150 m² amb prestatgeria fixa o en un de 83 m² en el cas que s'instal·lés prestatgeria mòbil. D'altra banda, la Llei 10/2001, d'arxius i documents, estableix l'obligatorietat d'aquest equipament als municipis de més de 10.000 habitants. Per tant, si Tona arriba a assolir aquest tram de població haurà d'adequar-se als estàndards marcats.

Caldrà, doncs, plantejar-se la necessitat de guanyar espai o de buscar un nou emplaçament per a aquest servei. Ara mateix, s'han d'usar altres dependències del mateix edifici de l'ajuntament per oferir el servei de consulta públic.

Espais per entitats a l'edifici de l'ajuntament

Titular	Ajuntament
Tipus	Espais d'entitats
Ús principal	Magatzem de material de les entitats
Superfície	–
Gestió	Cada entitat té les claus de la seva sala
Recursos humans	–
Pàgina web	–

Diversos espais a la segona i tercera planta de l'edifici de l'ajuntament. Espais cedits a diferents entitats.

En els pisos segon i tercer de l'edifici principal del consistori, al carrer de la Font, número 10, hi ha una sèrie d'espais cedits, per fer-ne un ús exclusiu, a diferents entitats.

Anteriorment, en aquests espais hi havia instal·lada l'escola d'adults, però amb el seu trasllat a Can Licus l'Ajuntament va començar a cedir els espais a les diferents entitats que tenien necessitat per dipositar material o per reunir-se i organitzar les seves activitats. Són sales d'entre 30 i 50 m², de les quals cada entitat disposa de clau. S'ha organitzat segons ha convingut.

Hi ha sales que tenen tarima i d'altres, barra de bar; algunes, màquines de cosir i d'altres, taules de reunió. Són les seus de les entitats i cada una se l'ha anat condicionant segons les seves necessitats.

Ocupen espais en l'edifici de l'ajuntament les següents entitats:

- Cor Nou de Tona
- Agrupació Pessebre Vivent de Tona
- Agrupació Sardanista de Tona
- Amics de Tona Ràdio
- Grup Bonaire i Veus de Tona
- HADAR, Associació de Dones de Tona
- Asociación Cultural Andaluza de Tona

- Tonis de Tona
- Comissió de l'Aplec de la Rosa a Lurdes i al Castell
- Grup teatral Tona 78 Talia

Sala polivalent de Can Codina

Titular	Fundació Can Codina
Tipus	Sala polivalent (divulgació i exhibició)
Ús principal	Audicions de l'escola de música i activitat de l'associació de jubilats
Superfície	100 m ²
Gestió	Fundació privada
Espai	Planta baixa diàfana
Recursos humans	-
Pàgina web	-

Can Codina és un equipament d'habitatges de protecció social per a persones de la tercera edat, situades a la carretera de Manresa, número 2.

A les mateixes instal·lacions hi ha un espai polivalent, la sala de Can Codina, on s'organitzen i es duen a terme diverses activitats de caràcter social o cultural (conferències, cinema, presentacions de llibres, etc.). Porta l'administració d'aquestes activitats l'Oficina de Gestió del complex dels habitatges socials. També hi ha un bar i el personal fa les funcions de bidell i recepció. La gestió de la sala va a càrrec de la fundació que tutela els habitatges per a la gent gran, tot i que habitualment informen l'Ajuntament de les activitats que hi duen a terme.

L'Agrupació de Jubilats de Tona organitza cada dimecres a la tarda l'activitat de ball a la sala de Can Codina i cada segon diumenge de mes, sortides culturals a diferents llocs de Catalunya.

Escola Municipal de Música

Titular	Ajuntament
Tipus	Educatiu
Ús principal	Formació musical
Superfície	
Gestió	Fundació privada
Espais	Sis aules, despatx d'arxius i despatx per a professors
Recursos humans	Set professors

Als baixos del mateix edifici de Can Codina, s'hi va instal·lar l'any 2008 l'Escola Municipal de Música. Aquesta institució educativa, tot i ser de titularitat municipal, es gestiona de manera indirecta a través d'una fundació privada.

És una escola per a totes les edats i està reconeguda i autoritzada pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Disposen de sis aules, un despatx arxiu i un despatx de professors. L'espai els va molt bé, és molt còmode i ben condicionat. Diàriament hi poden cabre unes 40 o 45 persones i, per tant, tenen espai per anar creixent. Els grups són de màxim de 15 alumnes.

Tenen activitats de dilluns a divendres de les 16.00 h a les 21.30 h.

Actualment hi ha 98 alumnes, bàsicament de Tona, però també alguns de Seva i Collsuspina.

L'Escola de Música també utilitza La Canal i l'església per a alguns dels concerts, especialment quan han d'actuar molts alumnes i assistir-hi molt públic, com ara per Nadal i a final de curs, quan participen tots els alumnes. Altres concerts com el de Santa Cecília o els petits concerts de cambra es poden dur a terme a la sala polivalent de Can Codina.

Can Sebastià

Titular	Fundació Privada Buxaderas-Grau
Tipus	Patrimonial i expositiu
Ús principal	Exposicions temporals
Superfície	55 m ²
Gestió	Privada
Espais	Sala polivalent i un petit magatzem
Recursos humans	–
Pàgina web	http://fundaciobuxaderasgrau.blogspot.com/es/

Imatge de l'exterior de la Masia Can Sebastià. Als baixos hi ha la sala d'exposicions Can Sebastià.

El 17 de març de 2008 es va constituir la Fundació Buxaderas-Grau per donar compliment a la voluntat de Sebastià Buxaderas Roqueta (1920-2002) de llegar casa seva (al carrer Major , número 12, Can Sebastià, l'antiga casa Vila) al poble de Tona per a fins culturals.

N'és presidenta vitalícia Roser Grau, vídua de Sebastià Buxaderas. L'alcalde de Tona i el regidor de Cultura són membres nats del seu patronat.

Els fins de la fundació són estimular el coneixement del poble de Tona i el país, el respecte a la natura i l'interès per l'art i el patrimoni; a través de la divulgació i el suport a la creació.

La sala d'exposicions

Una de les tasques principals de la fundació és gestionar la sala d'exposicions dels baixos de Can Sebastià, que Roser Grau ha cedit a la fundació com a bé fundacional. L'any 2008 es va remodelar amb l'ajuda de l'Ajuntament i, a partir de llavors, un conveni regula la relació de col·laboració de la fundació amb l'Ajuntament de Tona, que pot organitzar-hi actes culturals.

La sala té aproximadament 50 m² i és diàfana. És oberta als particulars que hi vulguin exposar obres d'art i entitats que hi vulguin muntar exposicions que s'ajustin als fins de la fundació, sempre que es tingui en compte el reglament d'ús vigent.

Tot i que l'Ajuntament també hi pot dur a terme els seus projectes expositius, de moment no ha desenvolupat aquesta línia de treball.

A Can Sebastià s'hi programen entre 10 i 15 exposicions anuals, que normalment tenen un període d'exposició molt limitat i en comptades ocasions arriben a les dues setmanes. Les arts plàstiques (dibuix i pintura) i la fotografia són les disciplines que hi tenen més presència, tot i que també n'hi ha d'escultura, confecció o fins i tot de la història del pa. També s'hi celebren algunes presentacions de llibres i commemoracions diverses.

La Cuca Fera

Titular	Municipal
Tipus	Antiga escola bressol
Ús principal	A determinar
Superfície	1.000 m ² més pati
Gestió	A determinar
Espais	Unes quatre aules per planta Despatx per a gestió Espai per a la gestió del manteniment de l'edifici
Recursos humans	A determinar

Fins al setembre de 2013, La Cuca Fera havia estat una escola bressol i, en vista de la possibilitat que s'incorpori a la xarxa d'equipaments culturals del municipi, es fa esment de les principals característiques físiques de l'edifici per dur-ne a terme una primera valoració i fixar si és adequat per a determinades activitats.

Una sala interior

Pati

Perspectiva des de l'exterior

És un edifici de dues plantes amb quatre sales diàfanes d'uns 40-50 m² cada una per planta. S'uneixen per un passadís ampli i hi ha diferents espais comuns i de distribució. A més, moltes de les sales que havien estat aules per a nadons de l'escola bressol tenen annexos que poden servir per guardar material o fer-hi qualsevol activitat.

També disposa d'un soterrani amb un ampli despatx d'uns 40 m². A la segona planta, hi ha un petit despatx que sembla més adequat per a la gestió del manteniment de l'edifici.

Hi ha una cuina àmplia totalment equipada i hi ha tres lavabos diferents, un a cada nivell.

L'espai té dos jardins i hi ha facilitat d'aparcament a la zona. Disposa d'unes bones instal·lacions: unes finestres aïllants i un paviment continu en bon estat. Està situat al costat de l'institut d'educació secundària, molt a prop del poliesportiu i el club esportiu del municipi.

En definitiva, aquest equipament té infinites possibilitats d'adaptar-se per a moltes activitats culturals, tant activitats que requereixin espai per al moviment com activitats de formació, tant teòrica com pràctica. També hi ha espai per dur a terme activitats de divulgació i transmissió de coneixement en forma d'exposicions, xerrades i conferències.

Altres equipaments i espais amb usos relacionats amb la cultura

Finalment, també caldria tenir en compte altres equipaments del municipi que donen suport o complementen continguts amb relació a algunes activitats culturals:

- **Els Formatges:** una nau industrial situada als afores del municipi que s'utilitza com a magatzem i de suport logístic per a l'Ajuntament i entitats.
- **El Museu del Pa:** una instal·lació privada d'un antic forner del poble que recull informació, documentació i material relacionat amb l'ofici, amb exemplars de pa de diferents parts del món.
- **L'arxiu privat de Ramon Batlles:** aquest documentalista del poble ha anat guardant material documental en relació amb el municipi tota la seva vida. A més, és membre actiu de l'Associació fotogràfica de Tona.
- **Parc de les Feixetes:** espai públic i natural on se celebren diverses activitats lúdiques i culturals. La més coneguda és el concert jove de la Festa Major d'Estiu, organitzat per la Coordinadora Juvenil.

També s'hi organitzen aplecs sardanistes i projeccions de cinema a la fresca.

- **Plaça Major:** espai públic on es duen a terme activitats populars com els concerts de festa major, les desfilades de capgrossos i gegants, jocs de cucanyes, tallers i fires.
- **El Castell - església de Sant Andreu:** concerts de petit format i de cors.

A més a més, i sobretot de cara al futur, cal llistar un seguit d'immobles i béns patrimonials que no es poden considerar dins de la xarxa d'equipaments perquè la majoria no tenen cap ús en aquests moments ni un bon estat per dur-hi a terme cap activitat, però poden suposar més endavant una opció per ampliar la xarxa d'equipaments. Alguns estan en molt mal estat de conservació:

- L'església de la Salut
- El Jalec, masia petita. Cèntrica, estat ruïnós
- Balneari Ullastre. Privat
- Pou Roqueta. Ruta de l'aigua
- Gimnàs Ytiana. Possible nova sala per a disciplines de cos

Situació atenent els estàndards de planificació

Si es parteix de la premissa que els serveis culturals han de tendir a assolir la condició de serveis bàsics i universals a un nivell equiparable al que tenen d'altres com els educatius i els sanitaris, la demanda potencial d'aquests serveis s'assimila al conjunt de la població. Aquest criteri és el que regeix bàsicament la implantació d'equipaments com els bibliotecaris, que a la pràctica ja han estat equiparats al rang de serveis bàsics universals, una condició que s'empara, a més a més, en un marc legal (Llei municipal i de règim local i la Llei del sistema bibliotecari de Catalunya) i en responsabilitza els ajuntaments de la seva aplicació².

Aquesta mateixa llei estableix que el Departament de Cultura té la responsabilitat d'elaborar i mantenir actualitzat el Mapa de lectura pública de Catalunya, un document que ha d'establir el tipus de servei que correspon a cada població.

D'entrada, doncs, és evident que l'estimació de les necessitats d'equipaments culturals públics per donar servei a la ciutadania no es pot establir únicament en termes d'ajustament entre oferta i demanda aplicant-hi una lògica de mercat.

Per tant, quan s'atén a la referència que representa el Pla d'equipaments culturals de Catalunya (2007) cal tenir en compte la seva voluntat d'«eixamplar l'oferta cultural tant com sigui possible i que això es produeixi en les millors condicions de qualitat i equitat»³.

No obstant això, també resulta obvi que aquest increment no es pot projectar fins a l'infinit. La determinació de les necessitats també s'ha de fer, evidentment, tenint en consideració els components i les característiques de la demanda. El fet que les polítiques culturals plantegin una expansió de l'oferta de serveis com a estratègia per impulsar la participació cultural de la ciutadania no justifica en cap cas una proliferació d'equipaments en perill que esdevinguin infrautilitzats, ja que això comporta un mal ús dels recursos públics, escassos i limitats per definició.

2. Llei 4/1993, de 18 de març; pàgina del Mapa de Lectura Pública al web del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya <http://ves.cat/akpJ>.

3. Pla d'equipaments culturals, pàg. 38. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya (2007).

Per tant, en la determinació de les necessitats i dèficits d'equipaments caldrà prendre en consideració els criteris següents:

- Anàlisi de l'oferta actual
- Anàlisi de la dinàmica cultural del territori
- Anàlisi de la grandària de la població

Tona –amb una població de 8.085 habitants el 2013, segons l'Institut Nacional d'Estadística– s'encabeix a la franja de municipis de població preferent A d'entre 5.000 i 10.000 habitants, establert en el Pla d'equipaments culturals de Catalunya (PECCAT).

Segons els estàndards recomanats pel PECCAT, a un municipi d'entre 5.000 i 10.000 habitants li correspondrien els següents equipaments:

- Biblioteca local BL
- Centre cultural polivalent CCP1
- Espai bàsic escenicomusical E1

A aquesta recomanació d'equipaments bàsics per als municipis d'aquesta franja de població, el PECCAT afegeix, a més, que el centre cultural polivalent pot incorporar una dotació dedicada als programes expositius i d'arts visuals.

Pel que fa als arxius, equipaments incorporats també en la consideració del PECCAT, val a dir que tenen una normativa específica anterior: la Llei 10/2001, d'arxius i documents. Es consideren els arxius municipals responsables de l'organització de la gestió i tractament de la documentació municipal, i de la custòdia i divulgació d'aquesta, tant en l'àmbit de la gestió administrativa com en el de la gestió cultural. I marca com a llinar poblacional per disposar un mòdul bàsic d'aquests equipaments els 10.000 habitants, tot i que, tal com també fa la llei citada anteriorment, recomana la dotació d'aquest servei en municipis d'entre 5.000 i 10.000 habitants.

Biblioteca local estàndard i la Biblioteca Caterina Figueras de Tona

Com ja s'ha comentat, el Mapa de lectura pública de Catalunya estableix el tipus de servei que correspon a cada població.

L'elaboració del mapa es basa en els criteris següents:

- Tenir com a marc de referència les recomanacions de les normes i de les directrius de la Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris (IFLA).
- Definir uns paràmetres suficients, i al mateix temps assumibles, atenent la realitat del país.
- Establir la base per aconseguir estructurar una xarxa bibliotecària territorial coherent i tècnicament operativa i que garanteixi una cobertura de serveis de biblioteca pública equilibrada, harmònica i de qualitat.

En el cas de Tona i en l'actualització i simplificació feta l'any 2012, s'estableixen els paràmetres que hauria de tenir la Biblioteca Caterina Figueras i s'exposen en contraposició, a la taula següent, al que realment té l'equipament.

	Mapa de lectura pública	Biblioteca Caterina Figueras
Superfície total construïda	968 m ²	350 m ²
Personal	4 1 bibl. 3 tècn. aux. 0 - 1 sub.	3 + 1 1 bibl. (direcció) 2 tècn. aux. 1 aux. neteja
Ordinadors	8+10	7 + 3
Punts de lectura	75	54
Fons documental	20.298	25.497
Hores d'obertura setmanal	30	32

Queda palès que la superfície de l'equipament és absolutament insuficient per les necessitats d'ús i la població de referència. Tal com s'ha comentat anteriorment, la biblioteca de Tona va ser inaugurada fa més de 20 anys i es manté amb el mateix espai mentre la població del municipi ha crescut un 40%.

Tot i així, es fa evident que la biblioteca està complint els principals objectius tècnics que se li marquen com ara la disponibilitat de fons i les hores d'obertura setmanal. A més, els indicadors d'activitat⁴ també posen de manifest un funcionament dinàmic.

El centre cultural polivalent estàndard i els diferents equipaments de Tona

Tal com estableix el PECCAT, el centre cultural polivalent (CCP), ja sigui en forma d'ateneu, casal, centre cívic o qualsevol altra presentació, té com a elements definitoris la polivalència i la diversitat funcional.

Disposa que la missió dels CCP és la dinamització cultural del territori, que es pot concretar en tres grans línies de treball:

- Oferir una programació cultural de base adequada a les necessitats del seu entorn i compensada amb les iniciatives de la societat civil.
- Donar suport a entitats en el desenvolupament d'activitats culturals.
- Participar activament en el cicle festiu.

I per dur a terme aquesta missió i rendibilitzar els recursos, la programació es fa a partir de dos grans blocs d'activitat:

- Activitat pròpia (dissenyada i executada des dels mateixos CCP amb el personal i recursos propis).
- Activitat concertada (feta amb col·laboració material, econòmica o personal d'altres àrees municipals, institucions o entitats).

Els diferents projectes i activitats es poden ordenar segons les diferents tipologies que segueixen:

- Formació
 - Formació artística
 - Formació cívica (per a la socialització, comunicació o vida comunitària)

4. Vegeu la fitxa d'usos de la biblioteca en el capítol anterior.

- Difusió i foment
 - Creació amateur, jove o emergent
 - Creació professional
- Divulgació i transferència de coneixement
 - Exposicions temàtiques
 - Xerrades o conferències
- Cessió d'espais a entitats i col·lectius

Es tracta d'una tipologia d'equipaments difícil de sistematitzar amb criteris d'estandardització però, tot i així, el PECCAT referma la seva condició d'equipament cultural, tot i que admet la flexibilitat de les seves dotacions i organització per fer-la compatible amb altres usos no estrictament culturals (socioeducatius, cívics, recreatius, etc.) i amb la mirada atenta a les noves pràctiques relacionades amb la cultura digital.

A Tona, més d'un equipament reuneix les característiques que el fan apte per considerar-lo un espai polivalent com La Canal, Can Licus, Can Codina i el Centre Parroquial. No obstant això, tant per dimensions com per no haver estat concebuts amb aquesta finalitat, cap desenvolupa plenament les potencialitats d'una activitat de cultura de proximitat que, per dinamisme i tradició, pot donar-se a Tona.

De fet, la principal mancança que tenen aquests equipaments en relació amb les funcions atribuïbles a un centre cultural polivalent és la dimensió relacional i comunitària. Cap disposa d'un punt de trobada entre entitats i ciutadans on discutir, debatre, compartir i enriquir les experiències ciutadanes i culturals de Tona. A més, tots estan orientats a desenvolupar activitats especialitzades, ja siguin escèniques o musicals.

Tipus	Denominació	Nivell territorial	Llindar poblacional	Superfície construïda
CCP1	Centre cultural bàsic	Municipal	de 5.000 a 15.000	1.285 m ²

Font: Mapa d'equipaments culturals de Catalunya (2010).

Can Codina i el Centre Parroquial disposen d'una sala que es pot adaptar a diferents necessitats de les entitats per fer-hi petites audicions, conferències i xerrades, però tampoc no són un punt de trobada més enllà per a les entitats que hi fan alguna cosa en aquell moment.

Can Licus estava predestinat a ser aquest equipament obert i dinàmic per acollir diferents tipus d'activitats, però tampoc disposa d'espais prou grans com per organitzar activitats amb afluència de públic.

No obstant això, des del juny de 2013 hi ha un equipament del municipi, La Cuca Fera, que està disponible per a nous usos, ja que ha deixat de funcionar com a escola bressol. Aquest equipament reuneix totes les condicions per esdevenir un possible centre cultural polivalent on dur a terme activitat de proximitat. És un espai prou gran, amb instal·lacions en bon estat i prou equipat com per establir-hi una programació de formació i activitat divulgativa. A més, hi ha la possibilitat d'ubicar-hi un bar que serveixi de punt de trobada i reunió de la ciutadania.

L'única qüestió que planteja dubtes és la seva situació geogràfica, ja que està una mica allunyat del centre del municipi. No obstant això, cal dir que està prou a prop com per desplaçar-s'hi a peu. A més, hi ha facilitat d'aparcament i està a prop d'altres equipaments i serveis del municipi com l'IES i el poliesportiu.

En tot cas, a curt termini La Cuca Fera representa una oportunitat òptima per disposar del centre cultural polivalent que els estàndards marquen –i la dinàmica cultural demana a Tona– sense haver de dur a terme una inversió totalment inabastable en aquests moments.

Espai escenicomusical bàsic i La Canal

La sala La Canal compleix amb els requisits establerts en el PECCAT com a espai escenicomusical bàsic que pertoca a una població com Tona.

Pel que fa a les dimensions, és un espai una mica més petit del que marquen els estàndards, però en canvi supera l'aforament mínim desitjat abastament.

	Pla d'equipaments culturals	Sala La Canal
Superfície construïda	1.500-2.250 m ²	700,22 m ²
Aforament	300 places	400 places

El PECCAT determina que aquests espais necessiten una organització d'acord amb les funcions que s'hi ha de desenvolupar. Per això, és necessari:

- Espai polivalent pròpiament dit (amb escenari o no)
- Espai per al públic després de l'accés principal a l'equipament
- Lloc per a les tasques de coordinació
- Camerinos
- Un espai dedicat a magatzem per al material de manteniment
- Una sala d'assaig
- Local tècnic

És cert que la sala La Canal disposa de tots aquests espais menys una sala diferenciada i adequada per assajar, però es pot suplir aquesta mancança coordinant-se amb la disposició d'un equipament com el Centre Parroquial o la sala de Can Codina. Les dotacions de magatzem i de local tècnic de La Canal hi són, però requereixen millores funcionals.

De fet, els problemes que podia tenir La Canal com a equipament d'exhibició obert al públic tenien més a veure amb les seves condicions de seguretat i d'accés universal que en capacitat i polivalència per a esdeveniments escènics. Aquestes mancances estan en via de solució gràcies a l'actuació que s'hi durà a terme al llarg del 2014.

Aquesta actuació s'ha planificat durant els últims dos anys i han tingut diferents projectes d'actuació. El Servei d'Equipaments i Espai Públic de la Diputació de Barcelona va elaborar un informe d'assessorament per guiar les actuacions a l'equipament. Aquest servei va determinar que eren necessàries les següents actuacions:

- Construcció d'un accés adaptat pel carrer Maria Vivet
- Reforma per adaptació del lavabo
- Sectorització de l'espai de sota l'escenari, amb protecció de l'estructura de pilars metàl·lics
- Substitució de les portes d'emergència
- Substitució de les cortines per unes d'ignífugues
- Incorporació d'un sistema de control de l'aforament
- Canvi del paviment per un de continu amb alta resistència mecànica
- Substitució de les grades per unes de motoritzades
- Habilitació d'un espai de taquilles i magatzem darrere les noves grades
- Es planteja un moll de càrrega directe a l'escenari
- Ampliació del magatzem del darrere i pavimentació de l'accés

El projecte definitiu d'actuació incorpora la majoria d'aquestes actuacions.

Arxiu bàsic i Arxiu Municipal de Tona

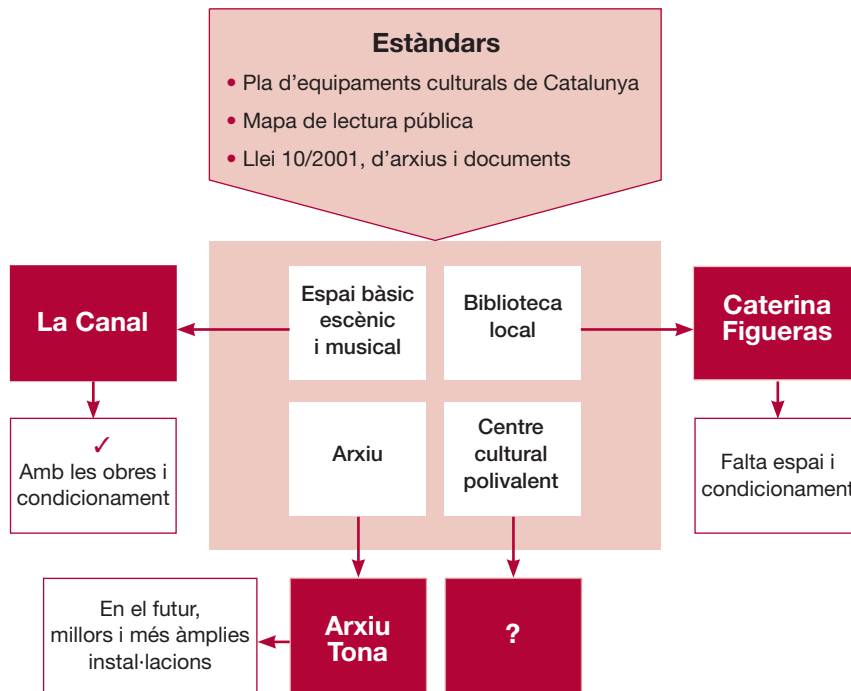
La dotació d'un servei d'arxiu municipal no es considera imprescindible en un municipi de menys de 10.000 habitants, però és recomanable a partir dels 5.000 habitants.

No són, doncs, els estàndards que recull la Llei 10/2001, d'arxius i documents, en què s'ha de reflectir l'arxiu de Tona. Malgrat això, és cert que ara per ara l'arxiu municipal necessita del préstec d'altres espais de l'edifici de l'ajuntament per habilitar-hi les consultes públiques i alguns dels treballs de gestió interns. Però, sobretot, és cert que la seva actual ubicació no sembla preparada per al creixement que s'estima que tindrà aquest servei en el futur.

	Llei 10/2001, d'arxius i documents	Arxiu Municipal de Tona
Vestíbul distribuïdor	25 m ²	8 m ²
Sala de consulta	4 punts 20 m ²	10 m ² (al pis superior)
Serveis	2 adaptats	
Despatx de direcció	20 m ²	
Dipòsit arxiu	1.800 ml / 150 m ²	500 ml / 75 m ²

Tal com s'ha exposat en el capítol anterior, en una projecció de futur, i tenint en compte les mancances actuals, potser caldrà planificar unes noves instal·lacions dedicades a l'arxiu municipal i, en aquest cas, adequar-lo als criteris de construcció d'arxius pel que fa a condicions de les instal·lacions, a més de considerar també la incorporació d'equipament tecnològic que faciliti la feina de conservació, classificació, consulta i difusió de la documentació.

Esquema de la situació dels equipaments a Tona atenent els estàndards marcats pel PECCAT

Necessitats atenent les dinàmiques culturals i socials de Tona

Tenint en compte els usos que s'estan donant als equipaments de Tona, es vol mostrar una classificació per entendre la doble vessant en què estan operant; la polivalència i l'especialització sectorial.

	Espais especialitzats				Espais polivalents
	Escènic musical	Lectura i documentació	Patrimonial i visuals	Arts plàstiques	Cultura de proximitat
Formació	Escola Municipal de Música La Canal Centre Parroquial	Biblioteca Caterina Figueras	Camp de les Lloses		Can Licus Centre Parroquial
Conservació, difusió i exhibició	La Canal Sala Can Codina	Biblioteca Caterina Figueras Arxiu Municipal Sala Can Codina	Camp de les Lloses Arxiu Municipal Museu del Pa	Can Sebastià	Sala Can Codina
Suport a la creació	Centre Parroquial				La Canal Centre Parroquial
Cessió d'espais	Edifici de l'ajuntament La Canal				Can Licus Els Formatges
Relació / comunitat	La Canal				

En cada una d'aquestes possibles vessants cal distingir funcions concretes que tenen a veure amb els processos en què es pot dividir (de manera esquemàtica i simplificada) el fet cultural: formació; conservació, difusió i exhibició; suport a la creació, i logística i magatzem. A més, cal considerar l'àmbit relacional comunitari com un valor transversal de la cultura en què també cal parar atenció si té assignats espais perquè es produeixi.

Atenent l'oferta cultural actual, l'àmbit especialitzat que sembla menys atès és la promoció i difusió musical. Tot i la presència i l'incipient funcionament de l'Escola Municipal de Música, es troben a faltar més espais dedicats a la difusió i creació musical, i plataformes de suport a grups joves i emergents. En aquest sentit, la instal·lació d'alguns bucs d'assaig podria omplir aquest buit. La resta dels àmbits especialitzats disposen d'infraestructura i recursos per desenvolupar-se amb certes garanties.

No obstant això, però, hi ha un tipus d'activitat cultural, la cultura de proximitat, la que es nodreix d'activitats com tallers, formació no reglada i la difusió i exhibició de petit format, que està dispersa en molts petits espais i equipaments i no troba un lloc adequat on desenvolupar-la completament. Un dels valors que reforça aquest tipus de cultura de proximitat és el comunitari, l'enfortiment de les relacions entre la ciutadania. Cal marcar-lo com un dels principals punts febles de la dinàmica cultural de Tona: la falta d'un espai relacional i compartit per dur-hi a terme activitats de cultura de proximitat i, a la vegada, generar una dinàmica social i comunitària forta.

Un centre cultural polivalent és un centre viu on passen coses, amb espai per a l'activitat amateur, d'entitats i persones; un espai on l'Ajuntament pot desenvolupar el seu projecte cultural de ciutat.

Un centre cultural polivalent destinat a cultura de proximitat és un espai del municipi, obert a tots els ciutadans i a totes les entitats. Però és obert a totes les entitats per compartir-lo, no per repartir-se'l. Cal una dinàmica comuna, on càpiguen tots els projectes però cap s'apropii de l'espai.

També és molt útil com a primera opció per sumar ciutadans i col·lectius a la dinàmica cultural del municipi. Un primer punt per atraure alguns col·lectius tradicionalment allunyats al projecte cultural, com podrien ser els nouvinguts i els joves.

A part d'aquesta mancança, s'observa també que a partir d'una reorganització i redefinició dels espais segons un esquema integral es podria optimitzar l'activitat que actualment es produeix i oferir solucions per donar-ne cabuda a d'altra. Per exemple, s'observa una sobreutilització de La Canal i la possibilitat de recolzar-se en altres equipaments quan es tracti d'assajos i preproduccions.

DAFO sobre la dinàmica cultural de Tona

Per concloure la diagnosi sobre la situació dels equipaments culturals de Tona es presenta una matriu DAFO que recull els atributs principals de la dinàmica cultural classificats segons la valoració que se'n fa. És una diagnosi general de la situació.

Debilitats	Fortaleses
<p>Teixit associatiu fort i potent, amb història i activitat consolidada i reconeguda.</p> <p>Cultura tradicional i popular molt arrelada.</p> <p>Dotació pressupostària de l'Ajuntament una mica per sobre de la mitjana dels municipis de la mateixa grandària.</p> <p>Equipaments especialitzats actius i amb personalitat, com La Canal, la biblioteca i el Camp de les Lloses.</p> <p>Una gran tasca en la recuperació i difusió patrimonial, amb el Camp de les Lloses com un equipament ben orientat.</p>	<p>Es troba a faltar una estratègia definida i clara en la política cultural i falta una visió global i coordinada dels equipaments, la qual cosa en dificulta la gestió.</p> <p>La divisió política del poble influeix en la relació entre entitats i la ciutadania i, a la pràctica, ha derivat en gestió i ús privat d'algunes instal·lacions públiques.</p> <p>L'espai destinat a la biblioteca és insuficient. Cal un nou emplaçament.</p> <p>Falta un gran equipament que dinamitzi la cultura de proximitat i esdevingui l'espai relacional de referència, l'activitat de proximitat, formació no reglada i divulgació.</p> <p>Poca activitat programada regularment.</p> <p>Poca activitat adreçada als joves.</p>
Oportunitats	Amenaces
<p>Trets distintius diferenciadors sobre els quals pivotar una senya cultural singular i guanyar visibilitat, personalitat i identitat. El joc i l'aigua termal.</p> <p>Equips tècnics amb gran capacitat, tant a la regidoria com als equipaments clau.</p> <p>La Cuca Fera pot esdevenir el centre cultural de proximitat que cal al municipi i suposar el fonament sobre el qual cimentar una nova dinàmica cultural.</p>	<p>Perpetuació d'un sistema fraccionat segons entitats, activitats i equipaments, fins i tot segons regidories de qui depenen.</p> <p>Un sistema de gestió dels equipaments poc eficaç no permet destinar recursos humans de la Regidoria de Cultura a la planificació i la projecció estratègica de la cultura.</p> <p>Falta de contacte i relació amb els joves i els seus interessos en l'àmbit de la cultura.</p>

Propostes

Propostes d'actuació

Diferents nivells de propostes

A continuació, es presenta una sèrie de propostes en relació amb la xarxa d'equipaments culturals de Tona, tant per millorar-ne la gestió com per oferir més possibilitats d'ús a la ciutadania.

Com a preàmbul a aquestes recomanacions o propostes d'actuació, cal tenir en compte les següents consideracions:

La dinàmica cultural d'un municipi és el resultat de la interrelació dels seus agents actius (entitats, creadors o artistes i empreses), les infraestructures necessàries per estar-hi en contacte –ja sigui per formació, producció o exhibició (els equipaments)– i la ciutadania. Tot això, d'acord amb uns objectius col·lectius compartits, que són els que defineixen la política cultural del municipi.

Un pla d'equipaments és un document tècnic que se centra en la gestió i organització de les infraestructures al servei de la cultura. S'ocupa, doncs, només d'una de les potes que intervenen en la dinàmica cultural d'un territori, tot i que està relacionada i influenciada per totes les altres. Per tant, no són objecte d'aquest document algunes de les mancances detectades quant a dinàmica i política cultural al municipi que requereixen d'una avaluació més global i detallada. No obstant això, es descriu una sèrie de consideracions per deixar constància dels canvis que es consideren necessaris per millorar la situació general de la cultura a Tona.

A la vegada, cal tenir en compte que aquest Pla d'equipaments de Tona es presenta en el context d'una situació de crisi econòmica global que condiciona especialment les actuacions de les administracions públiques i dels ajuntaments en particular.

Lluny de suposar una paràlisi cultural i social, aquesta situació obliga a una revisió més rigorosa de les dinàmiques, els models de gestió i les relacions entre els actors i agents implicats en la cultura per reforçar les bases i construir una política cultural sòlida.

El cert és que aquesta conjuntura obliga a proposar una estratègia ajustada basada en els recursos existents. És a dir, oferir un plantejament que aportí instruments de qualitat per modificar la realitat actual però sense disposar de grans inversions com a mínim a curt termini.

Així, les propostes que s'inclouen en aquest document es presenten en dos nivells d'actuació i dos horitzons temporals diferents: consideracions generals per a la dinamització cultural de Tona i propostes concretes per als equipaments; a curt termini i a mitjà i llarg termini.

Algunes consideracions sobre la dinàmica cultural de Tona

S'ha detectat cert estancament en la dinàmica cultural de Tona. L'evident i important divisió política afecta totes les esferes públiques del municipi i dificulta la tasca de proposar, dissenyar i planificar grans projectes de ciutat. Aquesta fragmentació social ha comportat –amb el pas del temps– un aquarterament i aparcel·lament de sectors o activitats culturals a partir del protagonisme que tenen algunes entitats.

Aquesta situació dificulta molt el lideratge de l'Ajuntament i promoure canvis en la dinàmica cultural de Tona. Seria positiu que el govern local enfortís aquest lideratge i exercís de pal de pallar a partir del qual es tragués rendiment a la riquesa i el potencial cultural del municipi.

En definitiva, a Tona falta una estratègia global per a la cultura. No s'està plantejant començar de zero, sinó recuperar, avaluar i actualitzar el Pla d'acció cultural de Tona que es va dur a terme l'any 2007⁵.

En aquell moment, l'Ajuntament de Tona va demanar el suport del Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de la Diputació de Barcelona per a l'elaboració d'un pla d'acció cultural. Caldria posar les bases per implementar-lo després de rellegir-lo i actualitzar-lo. A continuació, es presenten una sèrie de mesures generals que van en la línia del que el Pla d'acció cultural del 2007 inclou o recomana.

1. Per trencar la falta de diàleg social caldria un gran pacte per a la cultura. Un acord amb el màxim consens possible i prioritzar els grans projectes a llarg termini i marcar els objectius compartits. Prioritzar els objectius comuns a les voluntats particulars.
2. A part de repensar una estratègia, es recomana la creació d'un consell de la cultura com a òrgan de debat i àgora de discussió dels grans projectes culturals de la ciutat.
A partir d'aquí, proveir-se d'un nou marc en què teixir les relacions entre entitats i l'Ajuntament: establir programes marc en els quals encabir els projectes i les col·laboracions conjuntes, amb el compromís i l'aportació de tots.
3. Singularitzar Tona a partir de la seva cultura, donar-li visibilitat i presència i atraure atenció i públic.

La cultura representa, actualment, un dels pocs àmbits que permet la singularització d'un territori, construir una identitat i dotar-lo d'un relat que permeti explicar-se i projectar-se al món.

A partir d'aquesta singularitat, enfortir el turisme i potenciar l'estructura socioeconòmica del municipi. Tona pot recórrer a dos elements intrínsecs a la seva història i tradició i que ja la fan singular de per si: el joc i l'aigua termal.

Per explorar les possibilitats que dona el joc com a temàtica ja s'està treballant en un pla d'especialització des de la Regidoria de Dinamització Econòmica; però és una iniciativa que també es podria fer amb tot el que fa referència a la indústria de l'aigua termal i el turisme que ha generat al poble.

5. http://www.diba.cat/documents/330035/330211/cerc-fitxers-PAC_tona_2007-pdf.pdf

4. Aquests temes i altres projectes que passin a ser estratègics per a la ciutat es poden treballar des del conjunt dels equipaments, oferint tantes visions com equipaments i entitats hi ha al municipi, però en darrer terme sota un paraigües comú i compartit per tots.
5. En relació amb aquesta idea, cal assenyalar la conveniència de planificar i gestionar amb transversalitat per garantir l'èxit de programes i serveis. En el cas de les polítiques culturals, és òbvia la necessitat del treball conjunt amb tots els departaments, però és sobretot necessari el treball coordinat amb àrees tan pròximes com Joventut i Educació.
6. De fet, uns dels grans absents a la vida cultural de Tona són els joves; només apareixen per organitzar el concert de festa major a les Feixetes un cop a l'any i després tenen molt poca participació en la dinàmica cultural. Es tracta d'un concert que és un èxit però que és una activitat aïllada, sense continuïtat ni diàleg amb la resta del municipi ni de sectors culturals.

Propostes generals per als equipaments

a) Estratègia

Tot seguit, s'enumeren i es descriuen una sèrie de recomanacions estratègiques que afecten el conjunt d'equipaments i espais relacionats amb la dinàmica cultural de Tona. Es tracta de recomanacions per millorar-ne la planificació i l'estratègia.

1. En primer lloc, cal assenyalar que la disparitat de dependències orgàniques en la gestió d'equipaments clau no ajuda a planificar conjuntament i operar a partir d'una visió global. Per exemple, la biblioteca com a equipament dependent d'educació.
2. És important, de fet, en termes d'eficàcia i eficiència, incorporar una visió general del conjunt dels equipaments, en què la suma de la capacitat i funció de cada un faci que el sistema sigui complet i exhaustiu.
3. Es tracta, per tant, de millorar la gestió en xarxa del conjunt dels equipaments de Tona amb més responsabilitat del Servei de Cultura en aspectes com ara la coordinació, la planificació i el disseny de programes generals i descentralitzar la gestió directa dels equipaments i el seu funcionament diari.

Més endavant es treballarà com aquesta reorganització podria comportar canvis en l'estructura de recursos humans.

4. Per altra banda, també cal evitar l'ús privatiu dels espais municipals cedint-los en exclusiva a algunes entitats. Aquesta és una pràctica molt estesa i molt assumida a Tona i, per tant, caldrà anar fent passos de mica en mica per normalitzar la situació. Serà un procés llarg i complicat, però amb transparència i determinació s'ha d'anar duent a terme.
5. D'entrada, potser ajudaria fer un esforç conjunt amb les entitats que ocupen espais públics per mirar de racionalitzar-ne l'ús. Sobretot en els casos en què s'utilitza per emmagatzemar material. Es poden ajuntar els materials en funció de la freqüència del seu ús i concentrar-los en espais menys utilitzats i alliberar-ne d'altres per a activitat pròpiament dita.

En aquest punt, sobretot s'està pensant en les dependències de l'edifici de l'ajuntament, el soterrani de La Canal i el tercer pis de Can Licus.

Reunir el material i ordenar-lo en pocs espais comuns gestionats per l'Ajuntament (edifici de l'ajuntament i els Formatges).

b) Necessitats generals

Tal com s'ha explicat en el capítol anterior, a la llum dels estàndards establerts en el Pla d'equipaments de Catalunya (PECCAT) i, per tant, per grandària de la població, així com en relació amb l'anàlisi de la demanda feta per aquest Pla d'equipaments, a Tona correspon un esquema bàsic d'equipaments compost de: biblioteca local, centre cultural polivalent bàsic i espai escenicomusical bàsic.

Tenint en compte l'actuació per dur-hi a terme millores tècniques i de condicionament que s'ha aprovat, i tot i tenir unes dimensions una mica reduïdes, la sala La Canal compleix els requisits mínims per desenvolupar la funció requerida com a espai escènic i musical bàsic.

En canvi, tant per les dimensions de les instal·lacions destinades a la biblioteca com per la falta d'una aposta decidida de centre cultural polivalent, l'actual dotació d'aquests dos tipus d'equipaments són insuficients per complir els estàndards requerits.

1. La Biblioteca Caterina Figueras està duent a terme una funció molt destacada de foment de la lectura a Tona, però l'edifici en què està ubicada constitueix un fre per explotar-ne totes les potencialitats i no compleix els requisits que marca el Mapa de lectura pública de Catalunya ni les recomanacions que ha fet el Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

Al llarg dels últims anys s'han estat fent actuacions de millora i rehabilitació de les instal·lacions i, ara per ara, només serien necessàries algunes millores més; la biblioteca necessita, a llarg termini, un canvi d'emplaçament que permeti guanyar, com a mínim, el doble d'espai de què disposa actualment, fins arribar prop dels 1.000 m².

2. La segona gran mancança del municipi és la d'un espai destinat a centre cultural polivalent. Tot i que les infraestructures que en part fan aquesta funció són diverses, cap n'assumeix la missió principal: proporcionar un lloc de trobada i dinàmic on es dugui a terme activitat cultural de proximitat (cursets, tallers, activitat de difusió i relació informal). L'aposta del Pla d'equipaments és destinar a aquest ús l'antiga escola bressol La Cuca Fera, actualment sense activitat.

3. A llarg termini, es podria considerar la possibilitat de construir un gran únic equipament com a solució d'aquestes dues mancances. Un espai central per a la dinàmica cultural de Tona que incorporés la biblioteca i un centre cívic: la casa de la cultura de Tona.

4. Un cop identificades les dues grans mancances del municipi i projectats els grans objectius de futur, cal clarificar i ordenar el mapa d'equipaments actuals per optimitzar els recursos ara per ara a disposició de la ciutadania.

El primer pas en aquesta ordenació és la divisió dels espais segons tinguin un enfocament especialitzat o bé un caràcter polivalent.

Entre els espais especialitzats, hi ha tres equipaments que són les actuals referències de l'activitat cultural de Tona: La Canal (com a espai escenicomusical), la biblioteca Caterina

Figueras (com a espai dedicat al foment de la lectura) i el Camp de les Lloses (com a equipament centrat en l'estudi i la difusió del patrimoni).

En canvi, a l'altra banda, se situaria, atenent les recomanacions del Pla d'equipaments, La Cuca Fera, que hauria d'esdevenir el centre cultural polivalent o centre cívic del municipi.

5. Al voltant d'aquests referents, i a causa que la majoria d'equipaments de Tona tenen una dimensió reduïda, caldria crear grups sectorials en xarxa que puguin complementar les diferents necessitats de cada especialitat.
6. Per últim, s'ha de marcar que l'ús com a magatzem de l'edifici de l'ajuntament és una anomalia que de mica en mica amb el temps cal anar corregint. A l'edifici de l'ajuntament, s'hi han d'ubicar serveis municipals i no espais d'ús restrictiu.

c) Gestió i recursos humans

Per analitzar les necessitats de recursos humans, tenint en compte aquest principi de gestió en xarxa coordinada des del Servei de Cultura, és pertinent recordar la divisió de funcions bàsiques en la gestió de qualsevol equipament cultural:

- Gestió del contingut
 - Activitats
 - Públic
- Gestió del contenidor
 - Manteniment i seguretat
 - Administració de recursos

Cal adaptar aquesta distribució a les necessitats de cada equipament tenint en compte el conjunt. En el cas de Tona i atenent la seva dimensió, caldria encomanar la gestió i coordinació del contingut dels equipaments culturals al Servei de Cultura de l'Ajuntament. De fet, seria una derivada de la funció de planificació estratègica i coordinació amb la direcció política.

En canvi, tot i que hi ha una part de la gestió del contenidor que també es pot fer de manera centralitzada (amb l'ajuda de la brigada municipal), cal estudiar en quins casos cal disposar d'un suport per a la gestió diària i la dinamització d'algun dels grans equipaments de Tona.

D'aquests, La Canal disposa d'un tècnic encarregat del manteniment i la seguretat de l'equipament que, potser, també podria esdevenir la referència pel manteniment tècnic i el dia del Centre Parroquial i la sala polivalent de Can Codina.

La Biblioteca Caterina Figueras i el Camp de les Lloses tenen personal propi i certa autonomia de funcionament. Cal, això sí, que es coordinin amb el Servei de Cultura per la gestió del contingut d'una manera coherent i unitària. I de manera formal, caldria corregir l'anomalia de la dependència de la biblioteca de la Regidoria d'Ensenyament i la relació professional –no laboral– de les responsables del Camp de les Lloses, que serien incorporades a l'estructura de la Regidoria de Cultura. Tots aquests canvis s'han de dur a terme d'acord amb la disponibilitat de recursos i en els terminis més adequats per al consistori.

De la resta d'equipaments, cal parar atenció a la situació concreta que pot provocar la incorporació de La Cuca Fera com a espai de dinamització cultural. Per fer aquesta incorporació mantenint la sostenibilitat i l'equilibri del conjunt de la xarxa, es poden plantejar dues solucions:

- Traslladar el Servei de Cultura al nou equipament i que també s'encarregui de la dinamització del centre.
- Incorporar una persona que pugui encarregar-se de la gestió i dinamització del nou centre i que es coordini amb el Servei de Cultura per posicionar-lo com el nou centre cultural clau al municipi.

A continuació es presenta l'esquema de la proposta d'ordenació dels equipaments.

Proposta d'ordenació

Especialitzats	Polivalents
<p>Escenicomusical</p> <p>La Canal</p> <p>Centre Parroquial</p> <p>Escola Municipal de Música</p>	<p>Tallers, formació i divulgació</p> <p>La Cuca Fera</p> <p>Sala Can Codina</p> <p>Centre Parroquial</p> <p>Can Licus (escola d'adults)</p>
<p>Foment de lectura</p> <p>Biblioteca Caterina Figueras</p>	<p>Suport a la creació</p> <p>La Cuca Fera</p> <p>Centre Parroquial</p> <p>Can Licus (bucs)</p>
<p>Patrimoni</p> <p>Camp de les Lloses</p> <p>Arxiu municipal</p>	<p>Suport a les entitats</p> <p>La Cuca Fera</p> <p>Can Licus</p>
<p>Arts plàstiques i visual</p> <p>Can Sebastià</p>	<p>Magatzem i logística</p> <p>Els Formatges</p> <p>Edifici de l'ajuntament</p>

Així doncs, es pretén ordenar els equipaments de Tona en grans grups en funció de la principal activitat que s'hi ha de dur a terme:

1. Equipaments especialitzats

2. Equipaments polivalents

a) Escenicomusical

La Canal
Centre Parroquial
Escola Municipal de Música
Sala polivalent de Can Codina

a) Tallers, formació i divulgació

La Cuca Fera
Sala Can Codina
Centre Parroquial

b) Foment de la lectura

Biblioteca Caterina Figueras

b) Suport a la creació

La Cuca Fera
Centre Parroquial
Can Licus (bucs)

c) Conservació i difusió del patrimoni

Centre d'interpretació del Camp
de les Lloses
Arxiu Municipal
Can Sebastià
Museu del Pa
Arxiu privat del Sr. Ramon Batllés

c) Suport a les entitats

La Cuca Fera
Can Licus

d) Arts plàstiques i visuals

Can Sebastià
Arxiu privat del Sr. Ramon Batllés

d) Magatzems i logística

Els Formatges
Dependències de l'edifici de l'ajuntament

Òbviament, el criteri d'adscripció a un grup o un altre no és excloent, ans al contrari, alguns equipaments poden formar part de diferents grups i adaptar-se a les necessitats puntuals del municipi. Tot i així, es creu recomanable caracteritzar els equipaments i donar-los una especialitat més o menys definida per posar al servei de la ciutadania un sistema ordenat d'espais referents.

A continuació es presenten les propostes concretes per a cada un dels equipaments incorporats al Mapa.

Mesures concretes per a cada equipament

Sala La Canal

Espai polivalent escènic i musical

Usos principals

- Espai referent de difusió escènica i musical per acollir programació professional i amateur.
- Grans esdeveniments de ciutat, com ara concerts d'escola, festes populars, etc.

Propostes

A curt termini. Acabar el projecte de millora engegat.

Millorar la gestió dels espais de magatzem. Es poden racionalitzar conjuntament amb els espais que hi ha disponibles a les dependències de l'ajuntament i a Can Licus.

Descongestionar l'activitat recolzant-se en altres equipaments complementaris per a assajos i activitats de petit format, com el Centre Parroquial i la sala polivalent de Can Codina.

Poder utilitzar l'espai del vestíbul com a espai de petit format, com ja s'havia experimentat anteriorment.

Mirar d'anar introduint una programació regular tant professional com amateur de teatre, música i infantil.

A llarg termini. Per millorar-ne la gestió caldria fer una planificació anual conjuntament amb les entitats, a través d'una comissió especialitzada del futur consell de cultura, i dur a terme un seguiment trimestral.

Biblioteca Caterina Figueras

Promoció i foment de la lectura

Usos principals

- Accés i foment a la lectura i la informació.
- Presentacions de llibres, conferències, clubs de lectura, exposicions de divulgació, etc.

Propostes

A curt termini. Una actuació que permeti la millora dels accessos (sobretot pel pàrquing del carrer de la Font), la seguretat i la il·luminació exterior.

Estudiar com ocupar el pavelló adjacent (actualment utilitzat per l'equip de tennis de taula) per poder-hi dur a terme més activitat vinculada a la biblioteca o traslladar-hi una aula d'estudi per al jovent.

A llarg termini. La biblioteca de Tona necessita unes instal·lacions noves.

Tal com s'ha comentat en l'anàlisi i diagnosi de la situació dels equipaments, el Mapa de lectura pública de Catalunya, en una actualització feta l'any 2012, es marcava unes necessitats de 968 m² per a la biblioteca de Tona, malgrat que actualment té 350 m².

Aquesta qüestió ja s'ha plantejat altres vegades i, per exemple, hi ha un projecte de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, conjuntament amb l'Ajuntament de Tona, de l'any 2006. Allà es va plantejar el trasllat a Can Licus, però finalment es va descartar perquè tampoc no té una dimensió adequada.

A llarg o mitjà termini caldrà fer front a aquesta mancança. Potser serà el moment de plantejar-se un equipament central per a la cultura a Tona, en què s'ubiqui la biblioteca i un centre cultural polivalent i esdevingui el punt central de la dinàmica cultural del municipi.

Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses

Conservació, difusió i promoció del patrimoni

Usos principals

- Conservació de la col·lecció, activitats de difusió i de revaloració del patrimoni.
- Estudi i recerca del patrimoni i la història de Tona i els voltants.
- Centre de promoció turística cultural.

Propostes

A curt termini. Col·laborar, impulsar i donar suport al Projecte director del Camp de les Lloses i en la recerca de fons per fer-lo realitat.

Continuar programant activitats culturals diverses (teatre infantil, concerts de música, etc.) en jornades concretes per promocionar el centre i la seva col·lecció.

A llarg termini. Esdevenir el centre de referència del patrimoni i el turisme cultural de Tona. El centre podria ocupar-se no només del jaciment arqueològic sinó de tot allò que fa referència al patrimoni i la història de Tona, per posar-ho en valor i potenciar el turisme cultural al municipi.

Per exemple, es podria recuperar i valorar el patrimoni relacionat amb els brolladors d'aigua sulfurosa i la seva explotació, i continuar i millorar projectes com la Ruta de l'aigua i incorporar-ne els balnearis i les cases dels estiuejants.

Can Licus

Espai juvenil (i infantil)

Usos principals

- Espai jove: sala de jocs i lloc de trobada de joves.
- Bucs d'assaig musical i suport a entitats.
- Escola d'adults.

Propostes

A curt termini. Els dos serveis instal·lats en els pisos superiors (Ludoteca i Escola d'adults) funcionen; només caldria continuar donant-los suport. Les aules de magatzem al pis superior, cal racionalitzar-ne l'ús, compartint espais per guardar material i alliberant-ne d'altres per altres usos.

Tot i no ser un servei en relació amb la cultura, cal fer menció a la situació del Punt Jove. Cal estudiar una millora de la gestió de l'espai de la planta baixa perquè entitats i grups de joves se l'apropriïn i en facin ús. Es pot començar ubicant-hi una sala de jocs de taula i dissenyant un molt petit programa de tallers i activitats dirigides.

A mitjà i llarg termini. Can Licus hauria d'esdevenir realment l'Espai Jove de Tona. S'hi poden ubicar tallers, aula d'estudi i treball, sala de jocs, punt de trobada i reunions. En relació a la cultura, es podria mirar d'instal·lar-hi bucs d'assaig o una sala de projeccions.

Per a fer-ho realitat cal millorar-ne la gestió i concebre'l com un espai integral i obert, amb projectes propis. Per tant, millorar l'estructura de recursos humans disponibles per a que es pugui dinamitzar.

En relació amb l'activitat cultural, la regidoria hauria de treballar coordinadament amb joventut per l'ús de les instal·lacions i potenciar programes de suport a la música i altres disciplines culturals.

Centre Parroquial

Espai escènic de petit format principalment per a disciplines de cos o assajos

Usos principals

- Activitats formatives de cos (ball i dansa) dirigides o en grup.
- Assajos de totes les disciplines escèniques i musicals.
- Espai escènic de petit format.

Propostes

A curt termini. Estudiar la possibilitat d'adequar l'actual paviment de fusta perquè s'hi puguin posar cadires. Així esdevindria un equipament perfecte per a actuacions de petit format de disciplines de cos, però també escèniques i musicals.

Estimular l'ús i la programació de formació de disciplines de cos, tal com ja s'està produint, tant des de la iniciativa privada com des del teixit associatiu. Qualsevol disciplina és bona; esbart, dansa, salsa, jazz, etc.

Si l'Ajuntament confirma un acord amb el gimnàs Ypiana per fer un ús públic, caldrà coordinar-se amb la gestió d'aquest espai per un millor aprofitament dels horaris i usos.

A llarg termini. Renovar l'acord amb el Bisbat.

Esdevenir una peça clau en el marc escènic i musical del mapa d'equipaments de Tona, on es puguin dur a terme assajos, actuacions i audicions de petit format.

La Cuca Fera

Centre de cultura polivalent

Usos principals

- Polivalència i diversitat funcional.
- Acollida d'activitats de formació i foment de la creació.
- Divulgació i difusió.
- Cessió d'espais a entitats i col·lectius.
- Espai relacional que serveixi a la vertebració social i ciutadana.

Propostes

A curt termini. Fer un pla d'usos específic per aquest nou equipament comptant amb el suport de les entitats per detectar les seves necessitats d'espai i d'usos. Aquest equipament ha d'esdevenir l'espai de referència de la cultura de proximitat.

A llarg termini. Hauria d'acollir les entitats ubicades a les dependències de l'edifici de l'ajuntament i els espais per a tasques de manteniment de material.

La instal·lació d'un bar (espai bàsic de relació) podria ajudar a convertir-lo en el lloc relacional que tant es troba a faltar a Tona.

Té les dimensions idònies per desenvolupar-hi un programa complet de cultura de proximitat.

Escola Municipal de Música

Formació reglada de música

Usos principals

- Formació musical, escola i petites audicions

Propostes

A curt termini. Continuar apostant per l'Escola de Música i donar-li tot el suport per facilitar un bon funcionament.

A llarg termini. Estar atents a les possibilitats de creixement de l'escola i d'incorporar-hi altres disciplines artístiques.

Estudiar la possibilitat d'obrir les aules a assajos de formacions musicals privades.

Sala polivalent de Can Codina

Sala per a petits actes i assajos

Usos principals

- Presentacions, conferències i actes de difusió de petit format.
- Assajos i sessions de ball i música.

Propostes

A curt termini. Millorar la gestió coordinant-se Ajuntament, associació de jubilats i Fundació Privada Can Codina per programar-hi tant activitats i actes oberts a tota la població com d'altres específicament adreçats a la gent gran (del casal d'avis).

Continuar amb les sessions de ball setmanal.

A llarg termini. Estudiar la possibilitat de programar-hi actuacions musicals de petit format, de manera coordinada amb les altres sales escèniques (La Canal i el Centre Parroquial). Podria especialitzar-se en música, aprofitant la disponibilitat de material i recursos tècnics (instruments i equips de so).

Can Sebastià

Arts plàstiques

Usos principals

- Suport i difusió de les arts plàstiques i visuals.
- Formació no reglada d'arts plàstiques i visuals.

Propostes

A curt termini. Executar el conveni que hi ha amb la Fundació Buxaderas i dissenyar una programació regular d'exhibició i suport a la creació, sobretot d'arts plàstiques (pintura i escultura) i visuals (fotografia).

Explorar les possibilitats d'incorporar l'equipament als circuits de promoció d'art i ajudes d'altres administracions supramunicipals (Mancomunitat, Consell Comarcal i Diputació de Barcelona), sobretot per acollir exposicions itinerants petites.

A llarg termini. Convertir-lo en l'espai de difusió i promoció de les arts plàstiques.

A mesura que es pugui disposar de tot l'equipament (està previst que tota la masia passi a ser d'ús públic), s'hi volen destinar espais per impartir classes, tallers de pintura i altres activitats relacionades amb la creació i la difusió de les arts plàstiques i visuals.

Espais de l'edifici de l'ajuntament

Serveis municipals

Usos principals

- Instal·lacions per a serveis i dependències de l'ajuntament.

Propostes

A curt termini. Racionalitzar l'ús dels espais cedits a les entitats.

Concentrar el material per sales segons la freqüència d'ús. Destinar una de les sales com a espai compartit a l'activitat de manteniment de material, amb màquines de cosir i planxa per a totes les entitats.

Anar deixant espais lliures per a altres usos en funció de les necessitats de l'Ajuntament.

A llarg termini. Aquestes dependències haurien d'estar ocupades per serveis municipals.

Arxiu Municipal

Gestió i accés a documentació municipal

Usos principals

- Fa la gestió i el tractament dels documents de l'Ajuntament.
- Gestiona, conserva i fa accessible la documentació històrica.

Propostes

A curt termini. Mantenir les condicions tècniques i d'accés a la documentació que custodia.

Col·laborar en les activitats de divulgació que requereixin d'una aportació documental.

A llarg termini. Evidentment amb el pas del temps, l'arxiu augmentarà exponencialment el fons, per la qual cosa cal estar atents i anticipar-se a les necessitats d'espai, ja sigui adquirint sistemes d'arxiu innovadors i flexibles o planificant el trasllat a unes altres instal·lacions. En aquest cas, s'hauran de garantir unes condicions tècniques de protecció, conservació i seguretat (alarma antirobatori, sistema de prevenció i extinció d'incendis, condicions ambientals específiques –temperatura i humitat relativa–, etc.).

Una possibilitat és destinar algunes de les dependències que hi ha al mateix edifici de l'ajuntament. Tenint en compte que de mica en mica s'han d'anar alliberant de l'ús que en fan algunes entitats, es podria estudiar la possibilitat i viabilitat de situar un nou arxiu a les plantes superiors de l'edifici consistorial.

L'arxiu està inscrit en el Programa documental local de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, amb la que es treballen aquests aspectes.

Es pot fer una valoració dels fons documentals que hi ha en els petits espais privats relacionats amb el patrimoni com ara el Museu del Pa i l'arxiu fotogràfic i documental del senyor Ramon Batllés i establir convenis de col·laboració.

Crèdits

El Pla d'equipaments culturals de Tona és una iniciativa de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Tona que disposa del suport del Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de la Diputació de Barcelona.

Aquest Pla s'ha dut a terme d'octubre de 2013 a febrer de 2014. De manera general, han participat en la seva elaboració les persones següents:

Ajuntament de Tona

Josep Salom i Ges, alcalde
M. Lourdes Boneu i Valor, regidora de Cultura i festes
Ester Martos i Guiteras, regidora d'Ensenyament
Imma Mestres, directora del Museu i Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses
Montserrat Campderros i Borràs, directora de l'Escola Municipal de Música de Tona
Mar Cuxart, directora de la Biblioteca Caterina Figueras
Xavier Mingo, tècnic de Cultura
Lluís Mas, tècnic de la sala La Canal
Elisabet Pol, tècnica de Joventut
Assumpta Casas Codina, tècnica d'Educació
Ester Clot, Arxiu Municipal

Diputació de Barcelona

Carles Prats, cap del Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC)
Laia Gargallo, cap de la secció tècnica CERC
Xavier Coca, Aina Roig i Isabel Baron; equip del programa d'assessorament cultural CERC

Coordinació metodològica i redacció del Pla d'equipaments culturals de Tona

MEDUSA CULTURA: Eduard Arderiu; coordinador metodològic i de continguts
CERC: Eugènia Argimon; coordinació, gestió i suport tècnic

Volem agrair especialment la col·laboració de totes les persones i entitats que han fet possible l'elaboració d'aquest document:

Ramon Batlles, Agrupació fotogràfica de Tona i Fundació Buxaderas
Josep Benet, Pessebre Vivent
Sebastià Bruch, Can Sebastià
Joan Costas, Talia Teatre
Ramon Ges, Esbart Dansaire
Amadeu Llopart, Eines per aprendre
Pere Molina Vall-Llovera, arquitecte
Imma Parés, artista
Joan Rovira, Guixot de 8 i exregidor de Cultura
Joaquim Sunyer, Museu del Pa
Àlex Villaitodo, Coordinadora Juvenil de Tona

La Diputació de Barcelona es caracteritza per una naturalesa local fomentada en el suport i la cooperació amb els municipis. Per aconseguir aquests objectius ha desenvolupat un model estrictament municipalista que té el seu referent en l'establiment de xarxes de gestió amb els ajuntaments, als quals aporta mitjans tècnics, coneixement i experiència, assessorament, recursos econòmics i suport a la gestió dels serveis municipals.

En el marc de l'assistència i la cooperació, l'Àrea de Presidència té com a objectiu donar suport tècnic i aportar visió territorial als municipis a l'hora de definir i aplicar les polítiques culturals. El Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) és el servei encarregat de l'assessorament cultural als ajuntaments per establir, a mitjà i llarg termini, nous processos de dinamització i transformació cultural, social i econòmica al territori.

Els **plans d'equipaments culturals** (PEC) són instruments per reordenar els equipaments culturals mitjançant l'anàlisi de les oportunitats i les mancances i, si és necessari, dissenyar-ne de nous. Són documents tècnics que contribueixen a descriure la realitat cultural del municipi i establir una sèrie de reflexions i pautes per orientar les accions culturals. La visió estratègica dels plans pot comportar des de la creació de xarxes d'equipaments fins a la definició de programes d'actuació per a l'equilibri urbanístic i territorial, l'enfortiment del teixit social i cultural i la millora del benestar ciutadà.

**Diputació
Barcelona** | Àrea de Presidència

Gerència de Serveis de Cultura
Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC)
C/ Montalegre, 7
08001 Barcelona
Tel. 934 022 565
www.diba.cat/cerc
ac.cerc@diba.cat